

Boj proti fašizmu; je boj vsakega poštenega rodoljuba; vsakega delavca in delavke — pač vsakega brez izjeme na politično, narodno ali pa versko pripadnost!

CENA NAROČNINI:
Za Kanado in USA.
Za eno leto \$3.00
Za pol leta 1.75

Edinost

EDINOST
206 Adelaide St. W.
Toronto 1, Ont.

Entered as second class matter at
the Post Office Dept. Ottawa.

NEODVISNO GLASILO KANADSKIH SLOVENCEV

Let. 3 Št. 130. Cena 5 c. TORONTO, ONTARIO WEDNESDAY, SEPTEMBER 26, 1945. Price 5c. Vol. 3 No. 130.

VELIKA ZMAGA FRANCOŠKIH KOMUNISTOV IN SOCIJALISTOV

Pariz, 24 sept. — Pri večerašnih primarnih volitvah, volilci v mnogih volilnih okrožjih so volili za kandidate Komunistične in Socijalistične stranke. Socialisti, kateri so podpirali začasno vlado premiera de Gaulle, so izvolili 216, radikalni socialisti (podobni britskim laboritom pod vplivom Bevina), 204, De Gaulle popularno republikansko gibanje 60 in Komunisti 55, poslancev. Poznejši rezultat volitev kaže, da je bilo 871 kandidatov izvoljenih, napram 732, kateri niso dobili zadostnega števila glasov.

Rezultat primarnih volitev kaže, da je poražena francoska reakcija in da so zmagale levičarske stranke poglavito Socialistična in Komunistična stranka. Ta rezultat je posebno zmagovit v industrijskih centrih, kakor v volilnem okrožju Lille, kjer so Komunisti dobili 120.000, Socialisti 115.000 glasov. Večino so dobili tudi v rudarskih področjih, kakor Pas de Calais, Socialisti 178.000, Komunisti 192.000 glasov.

Po zatrdilu prvotnih vesti, ljud-

stvo v Franciji se je odločilo izvoliti vlado, katere bo resnično delala za narodne interese in z tem tudi interese miru v svetu. Prav težke izkušnje skozi zadnja predvojnna leta in zlasti v tekoči vojni, so neposredno rezultat primarnih volitev. Francoska reakcija na čelu z bivšimi kvizlingi, Laval, Pétain in kompaniji, je ne samo bila osnovna opora nemškemu fašizmu v njegovem triumfu za poraz francoske armade, ampak tudi izkoriščevalna klika, katere je pod parolo zaščite javnega mira razbijala delavske stranke, unijska gibanja in na ta način si zadržala popolno in neomejeno oblast nad francoskim narodom.

Medtem značilno je tudi to, da je francosko ljudstvo pokazalo hrbet generalu de Gaulle. Njegova neodrejena politika napram narodnim izdajalcem, odlašanje glede socialnih reform, ga postavlja ne samo v položaj bivše reakcije, ampak položaj špekulacije na račun težkih in krvavih preizkušenj francoskega naroda.

Politične demonstracije v Argentini

Buenos Aires, 20 sept. — Ljudstvo v Argentini je včeraj vprizorilo največje politične demonstracije in s tem dalo razumeti, da hoče demokratično vlado. Svarilo vlade polkovnika Juana Perona, da bodo demonstracije izzvalje bitko, je ljudstvo ignoriralo.

Demonstracij in pohoda po glavnih ulicah argentinske prestolnice, se je udeležilo čez 150.000 ljudstva, ter zahtevalo odstopitev vlade. Ponavljani so klici: "Proč z diktatorom!" — "Proč z Peronom!" "Mi hočemo in zahtevamo svobodo!"

Po zatrdilu dosedanjih poročil, demonstracije so bile zaključene brez kakakega incidenta. Nemirov ali izgredov ni bilo, kar pomeni,

da se je diktatorska vlada Perona zaenkrat premislila in ni poslala vojaštva ter policije proti demonstrirajočim ljudskim množicam, katere so odločno zahtevale svobodo in demokracijo.

Medtem posamezni krogi izražajo mnenja, da pride do večjih sprememb v vladi kljub temu, da se sedanja vlada upira na vse krepilje za svojo oblast.

STAVKA V DETROITU SE NADALJUJE

Detroit. — Stavka avtinskih delavcev v Detroitu se nadaljuje kljub raznim intrigam kompanij in posameznih avtinskih magnatov. Delavci so odločni v svojih zahtevah.

Svet zunanjih ministrov dosegel menda sporazum glede Trsta

Če tudi zaenkrat dnevna poročila ne podajajo uradne določbe glede sporazuma Sveta zunanjih ministrov petih svetovnih veselij, Vel. Britanije, Sovjetske Unije, Amerike, Francije in Kitajske v pogledu Trsta, je sklepiti da Trst postane deloma svobodna luka za srednje-evropske države, toda pod jugoslovansko kontrolo. Namreč posamezna poročila trdijo, da je konferenca velike petorice pristala na Titovo zahtevo za Trst.

Medtem to vprašanje še ni definitivno rešeno glede končne kontrole samega pristanišča, dočim je Svet zunanjih ministrov povelil proučevanje glede bodočih meja posebni komisiji, katere bo predložila mirovni konferenci načrt bo-

120 TISOČ DOL. ZA STAVKARJE

Windsor, 25 sept. — Glavni predsednik Zveze Kanadskih Slovencev, Jože Miketič nas je pisмено obvestil o zaključku mestne uprave v Windsorju. Namreč mestni župan, Reume, je predložil mestni upravi, da izplača iz svoje blagajne \$120.000 v stavkovni fond, stavkojočih avtinskih delavcev. Župan je dejal, da nikdor, ne star in ne otrok, ne sme biti lačen in da lakota ne sme biti podlaga za zlomitev stavke avtinskih delavcev.

Ta vsota je odobrena po mestni upravi.

NAD \$4.000 ZA OTROČJO BOLNIŠNICO

Toronto. — Lokalni odbor Sveta Kanadskih Južnih Slovanov je zbral na koncertu minulo nedeljo \$4.142,00 za otročjo bolnišnico v Jugoslaviji.

V Windsorju so zbrali kljub stiski avtinskih delavcev, kjer je skoraj večina našega naroda vpisani v avtni industriji, \$1.800 to svrhu.

dočih meja med Jugoslavijo in Italijo. Toda strogo je poudarjeno v sporazumu, da se upošteva pri sestavljanju načrta za bodoče meje, etnografski princip, to je, da bi čim manj jugoslovanov spadalo pod Italijo in čim manj Italijanov pod Jugoslavijo. Ta komisija bo obiskala vse prizadete kraje in bo na licu mesta ugotovila razmejitve na podlagi etnografske določbe.

Prvotne vesti so seveda sonele na zahtevi Italije, da Trst, del Julijske krajine in Istre, vred z nekoliko otokov na Jadranskem morju pripade Italiji. To so bile želje gotovih krogov, kateri so zamišljali na en ali drugi način se polastiti Trsta, namreč pristanišča in z tem postaviti tik na vrata nove federativne Jugoslavije. Do tega sklepa pridemo tembolj, ako proučimo prvotne in poznejše vesti, kjer gotovi krogi strašno obžalujejo za izgubo časa, katerega da

trati konferenca, a poglavito, da je pri vsemu temu lahko zadovoljna le sovjetska delegacija. Neki dopisnik pravi, da v teku 10 dnevnega zborovanja zunanjih ministrov, tudi enkrat ni bila omenjena "atomska bomba" pred katero se "trese" samo ob pomisli vsako živo bitje. Ta dopisnik se začuden vpraša, kako je to mogoče, da bi pet svetovnih velikanih sedaj na konferenci ne omenilo "atomske bombe".

Sklepati pa je tudi to, da je Italija zgubila oblast nad Trstom in Slovenskem Primorjem. Komisija, katere se bo morala ravnati po etnografskih principih pri razmejitvi, ne bo mogla prezreti dejstva, da bo večina ozemlja prej pot Italijo povrnjeno telesni matici, svojni federativni Sloveniji, o dno novi federativni Jugoslaviji. To pa je udarec za narodno in mednarodno reakcijo.

BOLNIŠNICA BO ZGRAJENA V LIKI

Svet Kanadskih Južnih Slovanov za pomoč svobodni Jugoslaviji, je zadnje dni prejel uradno pismo od glavnega odbora Društva Rdečega Kriza Jugoslavije. Pismo med drugim pravi:

"S hvaležnostjo smo prejeli vest, da ste podvzeli akcijo v denarnih prispevkih za kupitev potrebne orodja in priprav za bolnišnico za vojne sirote. Mi smo vam ob enem hvaležni za vaše razumevanje in naklonjenost napram našim otrokom in domovini, katere je tako mnogo trpela v tej vojni.

Iz rezultata že poveljene akcije je razvidno, da isto podpira večina kanadskih južnoslovanovskih izseljencev, katerim se lepo zahvaljujemo za njihovo bratsko sodelovanje.

Da bi bili čim bolj informirani glede bolnišnice naj vam vsled tega pojasnimo, na kateri način mislimo organizirati zgraditev otročje bolnišnice.

Bolnišnica bo lastništvo Rdečega Kriza Jugoslavije, pod državno kontrolo, a znana pod imenom "Svet Kanadskih Južnih Slovanov" v znak zahvalnosti napram vam, ki ste se trudili in prispevali materialne prispevke za njeno zgraditev. V to bolnišnico se bo lahko namestilo 200 otrok in bo zgrajena nekje v Liki, na ozemlju Hrvaške, za kar bo skrbel Rdeči Križ Hrvaške. Medtem iz vaših pisem, ki smo jih prejeli razvidno, da bi bila vaša želja obnem zgraditi bolnišnico. To je zelo plemenita ideja. Za tako poslopje postaviti bi bilo potrebno okrog 3 milijona dinarjev (60.000 dolarjev). Kar se pa tiče orodja, kakor omenjeno, bodeta ga kupila v Švici naša dva delegata, ki se nahajata v Zenevi, dr. Nikola Nikolič in njegov pomočnik dr. Obradović.

Glavni tajnik DRKJ
Jaroslava Ribnikar

UNIJSKE EKZEKUTIVE PODPIRAJO STAVKARJE V WINDSORJU

Toronto. — Unijske ekzekutive Canadian Congres of Labor in Ontarijska delavska Federacija, sta izrazili pripravnost podpirati stavkarje pri Ford Motor kompaniji v Windsorju. Ove akzektivni sta sprejeli resolucijo ter isto naslovili federalni vladi s zahtevo, da slednja posreduje v zadevi stavke in naredi potrebno revizijo delavskega zakona z ozirom na kolektivne pregovore.

Slično resolucijo je sprejela jeklarska unija Steelworkers of America (CCL).

Medtem unijske ekzekutive zahtevajo izvenredno zasedanje provincialne vlade premiera Drew, ter zakonite delavske zakonodaje, katere naj določa kolektivne pregovore in izboljšanje socialnih razmer v splošnem. Zahteva se tudi, da minister za delo preloži svoje potovanje v Evropo in ostane v uradu ministra za delo, posebno sedaj, ko so stavke delavcev na dnevnem redu vsled trdovratnosti posameznih kompanij, katere nočejo priznati kolektivnih pregovorov in podpisati pogodbe.

Malcolm Murdock, predsednik posredovalnega odbora AFL in CIO, kateri skliče javno zborovanje v Maple Leaf Gardens dne 3 oktobra, je naslovil apel omenjenega odbora v pogledu podpore

stavkarjev v Windsorju in drugih tovarnih v deželi. Omenjeni odbor priporoča vsstanovitvi v ta namen potrebne odbore v vseh industrijskih področjih in na ta način podpirati stavkarje v Windsorju v njih opravičenih zahtevah.

Stavka v Windsorju se nadaljuje že drugi teden in kakor razvidno so stavkarji odločni v svojih zahtevah. In v tem oziru zaslužijo podporo vseh delavcev in delavk.

Slovenci zahtevajo republikansko vlado

Ljubljana. — Okrog 40.000 udeležencev pred volilnega zborovanja, ki se je vršilo pretekli teden v Ljubljani, je enoglasno sprejelo resolucijo s katero se zahteva vzpostavitev republikanske vlade in priključitev vsega ozemlja Jugoslaviji, ki je bilo odteleseno po prvi svetovni vojni.

Predsednik slovenske federalne vlade, Boris Kidrič, je držal glavni govor in med drugim dejal: "Danes je naša dolžnost opomniti svet, za kaj smo se borili in predvsem za Zedinjenje vseh Jugoslovanov, posebno pa priključitev Slovenskega Primorja, Gorice, Trsta, Beneške Slovenije in Istre. To so naše fundamentalne pravice, za katere smo žrtvovali ogromne žrtve in se borili na strani zaveznikov. Fundamentalne pravice zato, ker po določbi mednarodnega sporazuma, so narodi opravičeni do samoodločbe".

Drugi govornik je bil predsednik Slovenske Osvobodilne Fronte, Jože Vidmar, kateri je prečital zgornjo resolucijo, katere poleg tega apelira na maršala Tita, da prevzame kandidaturo predsednika Zvezne vlade.

INDIJSKI KONGRES ZAVRNIL BRITSKE PONUDE

Bombay, 20 sept. — Indijski kongres je zavrnil ponudo britske laboristične vlade, glede kompromisnega sporazuma v pogledu formiranja vlade. V svoji izjavi pravi, da je ponuda britske laboristične vlade izdajstvo obljub voditeljev Labor partije, katere so obljubili britskim delavcem, ki so zahtevali neodvisnost Indije.

Narod v Indiji se je začel zavdati svoje neodvisnosti in je tudi odločen, da isto doseže.

"Demokracija brez velikih socialnih reform ni demokracija" je rekel maršal Tito

GOVOR MARŠALA TITA NA KONGRESU NARODNE FRONTE

Beograd, avgusta. — Medtem ko so po celi dvorani burno odmevali klici, prvi predsednik Narodne Fronte Jugoslavije, maršal Tito, toplo pozdravljen po prisotnih, je održal sledeči govor:

Tovariši in tovarišice!

Najprej se vam moram zahvaliti vašem velikemu poverenju, katerega ga vi danes tukaj dajate meni in ostalim tovarišem iz predsedništva. Želel bi da se to nerazume kot neskrupnost z moje strani ako tukaj povem nekoliko besed o nekaterih vprašanjih, katere so na prav lep način iznešena v referatu tovariša Kardelja, tako tudi v ostalih referatih in diskusijah. Zato ne pričakujte, da vam hočem prinesiti nekaj novega, ampak želim poudariti ono, kar je po mojem mišljenju najnujnejše za Narodno Fronto v izvajanju njenih nalog v življensko stvarnost. Na tem kongresu, na katerem prisostvujejo predstavniki vseh federalnih enot, završen je z ujedinjavanjem eden proces politične različenosti v naši zemlji. Brez dvoma je, da je Narodna Fronta Jugoslavije borbeno politično ujedinitelj po svoji obliki in po svojem jedru globoko različen ne samo od bivših koalicij v Jugoslaviji, nego tudi narodnih front, kateri so obstojali v drugih državah. Zakaj je bilo mogoče pri nas ustvariti tako ujedinitelj v katero so stopile poedine skupine in stranke, pristovoljno pripravljene da delajo na ustvarjanju enega skupnega programa tako političnega kakor tudi gospodarskega? To je bilo mogoče radi tega ker ta program, če tudi sedaj napisan, je že zdavnaj obstojal v srcih in pameti širokih narodnih plasti, posebno onih, kateri so šli v borbo 1941 ne samo za izgon okupatorja iz naše zemlje, ampak tudi za bolj-

ši red, za lepšo Jugoslavijo, kakor je bila pred vojno. To pomeni, da je ta program obstojal kot davna stvarnost, da se je on že odzavnan začel sprojavati in zato je samo v pismenem pogledu sprejet od predstavnikov poedinih strank in skupin katere so storile samo ono, kar so morale storiti in kar jim je bila dolžnost, to je, da bodo tam kjer so njihove mase, katere so nekaj tvorile te stranke. Moram istočasno tukaj naglasiti, da jaz v nikakem slučaju ne podcenjujem z temi mojimi navedbami značaj priključitve v Narodno Fronto voditeljev raznih skupin in strank, nasprotno jaz temu polagam veliki značaj, ker v tem vidim hitrejšo konsolidacijo notranjega pomenja katero je neobhodno potrebno za hitro zdravljenje ran, katere nam je zadal ta veliki osvobodilni boj. Jaz v tem vidim dejstvo, da z svojo priključitvijo voditelji nekaterih skupin in strank, so prevzeli na sebe pred narodom del obveznosti, prevzeli na sebe dolžnost, katere niso lahke, a za njihovo izvršenje se terja velik napor (dolgotrajno odobravanje).

Z narodnega stališča ujedinitelj Narodna Fronta poedinih federalnih enot z edinstvenim vodstvom brez dvoma predstavlja dejstvo ogromne važnosti za utrditev bratstva, za odstranitev lokalnega patriotizma, za preprečenje nacionalnega šovinizma itd. Z državne stališča Edinstvena narodna fronta Jugoslavije predstavlja močan steber, odnosno krepak politični faktor, na katerega se naša država v vsakem pogledu more osloniti in kateri naši državi daje pečat notranje ureditve države. Z stališča izgraditve naše domovine, kar je že v vseh referatih in diskusijah poudarjeno, Edinstvena narodna fronta Jugoslavije predstavlja čvrsto politiko

k hitrejši in lažji obnovi naše porušene domovine. Redko kdaj je bilo kako ujedinitelj sestavljeno iz tako močnih in konstruktivnih sil, kakor je to Narodna Fronta Jugoslavije. Vzemimo samo An-

MARŠAL TITO

tifašistično Fronto žen, ali Zvezo mladine Jugoslavije, ali sindikate delavcev in nameščencev, vzemimo samo naše kmete, če tudi ne sto odstotno, a vendar z ogromno večino, tedaj vidimo, da se v Narodni Fronti nahajajo najbolj ustvarjajoče sile naše domovine, to je nekoliko milijonov članov, in ako še temu dodamo, da se v tej fronti nahaja naša slavna armada Jugoslavije (dolgotrajno aplavdiranje) zvesti čuvaj tekovih velike osvobodilne borbe, na ta način vidimo, da ta Fronta predstavlja ogromno nezlomljivo silo, katere je sposobna izvršiti vse naloge navedene v njenem programu.

To so torej realna dejstva, kateri bi morali nekateri reakcionarji v naši domovini trezno premisliti (klici: "Dol z reakcijo!") tako tudi oni, kateri se nahajajo v inozemstvu, kateri še vedno sanjajo o povrnitvi na prejšnost,

to je, da se povrnejo ter sedejo na hrbet naroda, ker jih že sama misel, da so za vedno izgubili svoje pozicije naganja obupni strah v kosti ter ustvarja živalsko besnost proti obstoječemu stanju v Jugoslaviji. O tem bi bilo enako potrebno, da mnogi reakcionarji premislijo tudi v drugih državah, kateri jim pomagajo te naše reakcionarje tako v domovini kakor tudi inozemstvu, ter da se uverijo, da je ves njihov posel jalov, ker znajo doseči posledice, da izgube živce in si nakopajo mržnjo naših narodov, kateri želje, da se jih pusti v miru pri graditvi svoje boljše bodočnosti.

Mnogi naši tovariši, ko čitajo razne klevete in hudnosti poedinih reakcionarnih trobil v inozemstvu, kateri obmetavajo z blatom našo domovino in potvarjajo dejstva, godrnjajo in kljub temu se čudijo, kako v obče more biti toliko pokvarjenosti v svetu. Na to bi jaz mogel odgovoriti sledeče. To je samo znak brezmočnosti onih, katerim so se načrti za Jugoslavijo izjalovili, odnosno zrušili v prah. Oni, kateri je izgubil, tudi besni. Nam je treba, da gremo z delom naprej neozirajoč se na klevete ter potvarjanja dejstev. Pomislimo na dobo od 1941 leta, ko smo začeli borbo, pa do 1943 leta; koliko laži, koliko klevet, koliko potvorenih dejstev je bilo pripisano napram našim partizanskim oddelkom in kasneje napram naši Narodno-osvobodilni vojski ter naši Narodno Osvobodilni Fronti. Ali mi se na to nisimo mnogo ozirali. Mi smo toliko okupatorja in zmagovali. Mi smo toliko tudi služabnike okupatorja, vstaje, ljutičevce, slovenske domobrance, četnike in izdajalce Draže Mihajloviča, tolkli smo jih brez obzira na njihovo brezupno vpitje v inozemstvu, da so skupaj z okupatorjem razbiti in uničeni. Ko so naši sovražniki, oziroma reakcija v inozemstvu videli, da s klevetami in lažmi ni

mogoče zmagati in uničiti eno gibanje katero se bori za svobodo svoje domovine na strani zaveznikov, tedaj so obrnili hrbet onim, katere so do tedaj pomagali z obema rokama. Od tedaj so izpremenili proti naši osvobodilni vojske druge metode, katere istotako niso prinesle nikakega rezultata, ker smo mi izšli zmagalci na dveh frontah, tako na fronti na znotraj kakor tudi na fronti na zunan. Napram temu torej ni čudno, da danes vidimo, da z vsakim dnem, besni drznejša kampa-nja proti našega osvobodilnega gibanja ter njegovih voditeljev. Še več, jaz sem prepričan, da bo še večje načrtno hujskanje proti naši domovini z strani mednarodne reakcije, ali jaz vam danes moram reči, da tudi ta poslednja ofenziva laži bo skrahirala, ter da vse ono blato z katerim obmetujejo našo domovino in naše gibanje, bo ostalo na onih, kateri so ga uporabljali.

Je prigovor tako od strani sovravnih Fronte na znotraj v domovini, kakor tudi v inozemstvu, da pri nas prav zaprav obstoja samo ene stranke sistem, oziroma Narodna Fronta, katero se s zlobno namero identificira z Komunistično partijo. Jaz mislim, da bi oni v inozemstvu ki tako prigovarjajo, zelo radi imeli en tak sistem, toda kdo naj zloži robove v vreči! Zato je to njim nerazumljivo, oziroma nočejo razumeti. Ako bi samo malo pomislili kadar brezmiselno govore ali vpijejo, tedaj bi jih za gotovo popadla jeza, ker bi videli, da ta ena stranka predstavlja nekoliko milijonov članov. Ti ljudje so nam vedno predlagali in še vedno predlagajo, da mi vzamemo za vzor njihovo demokracijo, ali da na prejšnjo dovolimo oživetju vsem stari strankam in tudi onim reakcionarnim strankam, katere so nekaj obstojale, ker da so samo ena sposobne vstvariti demokracijo njihovega tipa (Med klici: Do-

li z njimi!). Jaz se strinjam, da je to točno, da bi te stranke vzpostavile demokracijo njihovega tipa, oziroma obesili bi firmo iza katere bi se skrivala diktatura ene manjšine. Ali kaj hočete, naš narod noče take demokracije (burno odobravanje, aplavdiranje, vzkliki: Tako je!). Naš narod se zaveda, da ni najboljša demokracija ona katere se izraža samo z kroglicami ob času glasovanja, ampak da je boljša ona demokracija, katere ima globok smisel za enakopravnost — socialno enakopravnost ljudskih množic (burno odobravanje). Demokracija brez velikih socialnih reformi, ni demokracija. Naš narod je izvojeval sebi svoj tip demokracije, kjer vlada polna svoboda za ogromno večino narodnih množic, a istočasno za neznatno manjšino obstoja delna omejenost, taka omejenost katere jim onemogoča, da bi delali kar bi hoteli, a ta omejenost obstoja v tem, da oni nimajo oblasti v rokah in napraviti temu ne morejo ničesar opraviti (Odobravanje, aplavz). Dalje, naš narod je našel za pametnejše, da se razne skupine in stranke, kateri je temelj demokracije, narodna demokracija, da se zedinijo kakor to dokazuje naša Narodna Fronta Jugoslavije. Naši narodi smatrajo, da je v današnji situaciji mnogo strank osamljenih ena od druge, z raznimi programi katere bi se medsebojno strankarsko in kvarno prepirale, zaradi tega nočejo poslušati takih nasvetov. Oni kateri poslušajo in bo poslušal take nasvete, bi za gotovo slabo prošel, ker bi moral na vsak način prešteti pristaše (aplavz).

A, sedaj nekoliko besed o vprašanju naše notranje ureditve. Ko smo mi v letu 1944 naredili sporazum z g. Šubašičem, predsednikom kraljevske jugoslovanske vlade v Londonu, o delnem sodelovanju med g. Šubašičem in Nacionalnem komiteju osvobodjenja

Jugoslavije, kar je kasneje rezultiralo ostvarjenjem edinstvene vlade, kakor vam je znano, mi smo že tedaj prišli do doglasja, da vprašanje kralja ostane odprto do Konstituante (Ustavna Skupščina). Ali danes ko se približuje dan volitev, ko je tudi na tem kongresu od strani mnogih predstavnikov dotaknjeno to vprašanje, namreč: mornarhija ali republika in je to postavljeno v program bi jaz želel z nekoliko besedami pojasniti to vprašanje. Ko smo šli v borbo za osvoboditve naše domovine in smo med ostalim postavili parolo: Staro se ne sme nikdar več povrniti — ta krat ne samo da ni bilo niti enega bojevnika in ostalih pristašev narodne fronte, kateri bi bil mislil, da se more vstvariti novo na čelu z kraljem. Tembolj, ker je od samega začetka osvobodilne vojne pa do 1944 leta, Draža Mihajlovič in Nedić (Klici: Doli z njimi?), vsa svoja izdajalska početja delal v imenu kralja. (vzkliki: Doli). Ali je on delal brez znanja kralja in reakcionarnih vlad, katere so obstojale za ono dobo? Po mojem prepričanju ne! Ne samo po mojem prepričanju, ampak tudi nikdo od naših ni nikdar dvomil v to, tembolj, ko je videl po vsakem večjem napadu četnikov skupno z okupatorjem na našo Osvobodilno vojsko in partizanske oddelke, po vsakem večjem pokolju partizanskih roditeljev, muslimanov itd., so bili odlikovani z strani kralja, častniki, podčastniki, morilci Draže Mihajloviča, kateri so izvrševali taka zverstva in zločine. Ako bi ne bilo nič drugega kot samo to, bi bilo dovolj, da se kralju prepričajo povrnitve v domovino, na osnovi česar je tudi AVNOJ prinesel odlok proti njegovi povrnitvi do Konstituante. Ali jaz postavljam vprašanje monarhije ali republike z drugega stališča. Ne z stališča osebnosti, ampak z stališča siste-

(Dalje na 4 str.)

"EDINOST"

Published weekly at

206 Adelaide St. W., Toronto, Ontario,
by Edinost Publishing proprietor
in Slovenian LanguageRegistered in the Registry Office for the City of Toronto
on the 25th day of June, 1942, as No. 47939 C. P.Izhaja vsako sredo v slovenskem jeziku. Naslov lista:
EDINOST
206 Adelaide St. W. Toronto, Ontario.Dopisi brez podpisa se ne vpoštevajo. Rokopis nenar-
čenih člankov in dopisov se ne vrača.Opravičene zahteve Fordovih
delavcev

V Windsorju se nahaja že drugi teden na stavki nad 13.000 delavcev, kateri so bili vpisani pri Ford Motor kompaniji. Že drugi teden so delavci prisiljeni vsled trdovratnosti kompanije, stavkati za svoje pravice, vsak dan držati piketno stražo proti stavkolomcem in drugim intrigam, ki so na dnevnem redu.

Kakšne so prav zaprav zahteve delavcev, katere noče kompanija priznati in skuša pod vsako ceno prisiliti delavce, da se povrnejo na delo seveda pod pogoji, kateri so edino vprid kompaniji, a na škodo delavcem ne samo v Windsorju, ampak v deželi v splošnem.

Njihove zahteve niso tako strašne, še manj pretirane. Evo, kaj zahtevajo delavci, sedaj na stavki v Windsorju:

"Zahtevajo stalno zaposlitev, minimalno plačo delavca na leto \$1.800, kolektivne pregovore, upoštevanje unijske pogodbe in pravico za obstoj unije".

To so zahteve, ki jih zahtevajo delavci, kateri so vpisani pri Ford Motor Comp. Te zahteve niso ne strašne in tudi pretirane, a se kompanija kljub temu na vse krepilje upira priznati njihove zahteve. Skuša prisiliti stavkarje, da se udajo njeni volji in povrnejo na delo, ne glede na njihove pravice, na njihovo bodočnost, do katerih so po vseh pravicah upravičeni, tembolj, ker so svojo dolžnost v teku vojne tako zvesto napram narodu in domovini izpolnjevali. Zdi se pa, da je tako kompanija, kakor tudi posamezni krogi, kateri so za časa vojne se tako prijazno ponašali napram delavcem, obljubovali marsikaj po skončani vojni, pozabili na vse to in se na enostaven način polastili predvojnih metod, hočeš, nočeš, moraš tako, kakor zapovedam.

Omenjena kompanija se je že poslužila tega že v oči določenega roka podpisati ponovno kolektivno pogodbo, katere rok je potekel v septembru. Poslužila se je svoje znane trdovratnosti, namreč da noče priznati zahteve delavcev in rajši vidi stavko pred svojo tovarno, kakor pa vesele in zadovoljne 13.000 delavcev, ter poleg tega njihove družine na domu. Na ta način računam, da prisili delavce na povrnitev na delo pod pogoji, kateri so ji všeč in tudi vprid.

Medtem pa je ne malo važno vprašanje ob enem, avtne unije, katere je organizirana v teku vojne in je najmočnejša opora delavcev v njih opravičenih zahtevah. Torej se gre poleg priznanja zahtev v ekonomskih ozirih, tudi, priznanje unije, katere je največja rana za sebične industrijske magnate. Prisiliti delavce na pogoje kompanije, pomeni razbiti avtno unijo, a razbiti avtno unijo, pomeni odvaliti najtežji kamen iz srca industrijskim magnatom.

Stavka avtnih delavcev v Windsorju, je stavka delavcev v Kanadi v splošnem. Kajti ako bodo delavci prisiljeni v Windsorju sprejeti to kar jim ponuja kompanija, bodo prisiljeni sprejeti na isti način po drugih industrijskih področjih to, kar jim bodo določile kompanije ne glede na življenjske razmere in nadaljni obstanek delavcev in njihovih družin.

Stavka avtnih delavcev v Windsorju, zasluži podporo vseh delavcev in delavk v Kanadi, da zmagajo v svojih opravičenih zahtevah.

Poraz reakcije v Franciji

Na drugem mestu smo priobčili vest o primarnih volitvah, ki so se vršile zadnje nedelje v Franciji. Francosko ljudstvo sledeč težkim izkušnjam zadnjih predvojnih let in zlasti v teku sedanje vojne, se je pri primarnih volitvah izreklo za kandidatke Komunistične in Socialistične stranke.

Posebno veliko večino sta dobile Socialistična in Komunistična stranka v industrijskih in rudarskih področjih, kjer so delavci in delavke po večini glasovali za kandidatke obeh strank. Večino pa so dobile tudi v drugih volilnih okrožjih in posebno severnem delu Pariza, kjer je odnekad zmagovala reakcija pri vseh državnih in občinskih volitvah.

Volilni sistem v Franciji, je podoben volilnemu sistemu v Združenih državah, to je, da se vršijo primarne volitve pred resničnimi državnimi volitvami za parlament. Torej državne volitve v Franciji se bodo vršile dne 21 oktobra, kar pomeni, da bodo posamezne stranke znova tekmoval medseboj kakor v primarnih volitvah.

Vsekakor pa je verjetno, da bo ogromna večina volilcev, kateri so v primarnih volitvah oddali svoj glas za kandidatke že zgoraj omenjenih strank, volila za iste kandidatke tudi pri državnih volitvah. Iz tega je sklepati popolno zmago nad reakcijo pri državnih volitvah v Franciji, katere se je zbrala pod okriljem tkzv, radikalnih socialistov, stranke, kateri je načeloval Laval in Heriot, kakor tudi stranke popularnega gibanja na čelu z generalom de Gaulle.

Kakšen bo končni izid državnih volitev v Franciji, pokaže rezultat na dan volitev. Toda volitve v Franciji so zelo važnega pomena, tako za narod v Franciji, kakor tudi drugih mednarodnih zadevah in predvsem v zadevi za ohranitev trajnega in pravičnega mira. Ako bo izvoljena vlada, katere bo delala v duhu narodnih in mednarodnih interesov, bo to ogromni napredek v splošnem. Ako pa pride na krmilo reakcionarna klika, katere skuša povrniti ljudstvo in državno politiko po vzorcu bivših predvojnih reakcionarnih klik, bo to ne samo udarec interesom francoskega ljudstva, tembolj določebam za trajen in pravičen mir v svetu.

Pred volilci v Franciji, kakor tudi v vsaki drugi državi, sta končno samo dva vprašanja: Ali slediti načelnom mednarodnega sporazuma za blagor in srečo naroda in narodov, ali pa slediti reakcionarno politiko preživelih profašističnih elementov na škodo narodnih in mednarodnih interesov.

Fašistično domobranski teror nad Slovenci

(Nadaljevanje)

V istem času so požgali tudi vasi Lasec in Plužne, več hiš pri Sv. Lenartu in v Rovtahn, ter vasi Lesce in Krnice. Tudi v teh krajih je bilo ubitih več prebivalcev. Tudi iz Furlanije prihajajo moški v partizane. V furlanskih mestecih Menzano, St. Giovanni in Premarijak so Nemci obesili 38 nedolžnih prebivalcev. Briško-Beneški odred pa je zajel policijskega komandanta za Furlanijo, SS-ovskega majorja Aumdelaa, ki je odgovarjal za ta nasilja pred sodiščem, ki ga je obsodilo na smrt.

ZVERINE

Na pohodu skozi Masore so 14. VI. Nemci in domobranci zažgali hišo kmetarja Rijavca, ubili gospodarja in gospodinjico ter trupli vrgli v ogenj.

Pri kmetu Pagonu v Zabčah, v fari Bukovo, so Nemci in domobranci zažgali hišo, v kateri so zgorlele 4 ženske.

V vasi Hmenica so Nemci in domobranci 14. VI. izropali in požgali kmetijo ter brez pogoja ustrelili dva hlapca in 16 letnega pastirja, ki so jih poprej mučili.

14. VI. so požgali vasi Plužne, Lazce in Stražo pri Zelinu. Zgorelo je 42 hiš in razen tega vsa pripadajoča gospodarska poslopja z vsem orodjem, živim, živinsko krmo, živino, obleko, perilom in hišno opremo. Skupna škoda s škodo povzročeno 18. III. v vasi Otalež znaša 8.980.000.-lir in to na osnovi nepopolne cenitve. V Plužnah je oškodovanih 25, v Lazcu 27, na Straži 14 mirnih kmečkih prebivalcev.

16. VI. so Nemci prišli na Hribu pod Sv. Pavlom pri kraju Podgora-Vrtovina slabomnega Frenčeta Cernelja. Zvezanega čez prsi so ga pretepli s kopiti, ga v nekem hlevu mučili, potem na neki njivi tolkli s koli, da je ostala le še brezoblična krvava masa.

Ker je žrtev še kazala znake življenja je pristopil 15 letni nemški vojak in mu s tremi strelki končal življenje. Alojz Kotar, doma iz št. Vida pri Ljubljani, je pri prodajanju "črni bukev" rekel: "Če bi bili vsi DMB taki, kot sem jaz, bi bili že vsi partizani pobiti!"

V vasi Vrtovina — Podgora so Nemci, fašisti in domobranci zahtevali od kmetice Alojzije Peršičeve, da jim naj pove, kje je partizansko poveljstvo. Ko tega ni storila, so zahtevali, da se naj do nagega sleče. Ker se je uprla, so jo položili na posteljo in pretepli. Nato so zaprli njo v eno, a njene 4 otroke v drugo sobo in hišo zažgali. Na njen obupen krik so jo rešili sosedje. Hiša pa je zgorela. "Istega dne, to je 16. VI. so pridrveli v vas Ravne nad Črničami, odvedli iz hiše kmeta Josipa Deklevo in Josipa Slejka. Najprej so ju neumljeno pretepli, jima natožili na hrbet teke zaboje municije in ju gnali do obronka boro-vega gozdiča pri Črničah. Tu so ju mučili do smrti in končno ustrelili.

Isti dan je 120 Nemcev vdrlo v vas Užice na Goriškem. Z njimi so bili domobranci, ki pa so nosili titovke na glavi, da bi ljudi preotli. Zažgali in izropali so hišo kmeta Roberta Rjavca in Antoplikarjeve ter oba odpeljali. Peršiču Jožefu so požgali hlev ter njega in hčerko odpeljali v Nemčijo.

Zažgali so hišo Franca Remca, njega, Zorko, Milenko in Stanka Remca pa od peljali. Kmeta Antona Remca so tako pretepli, da je obležal. Dalje so odpeljali kmeta Adolfa in Leopolda Grudna.

17. VI. so Nemci z veliko skupino domobrancev pridrli iz Predmetu proti Trnovemu in obkolili vasi Rjavci. Vse ljudi so nagnali na določen prostor in gozdu in v so vas, 9 hiš, zažgali. 53 mirnim prebivalcem je vse zgorelo. Izmed njih so si izbrali 62 letnega kmeta Roberta Rihavca in Antona Ježa ter prvega obesili, drugega pa ustrelili, potem ko so ju nečloveško mučili. Razen teh so ubili že 5 ujetih partizanov. Ujetemu vojaku Frideriku Vovku so živemu izrezali na čelu srp in kladivo, iztaknili oči, potrgali nos in mu rezali kožo s telesa. Podobno so razmesarili še enega njegovoga tovariša.

V vasi Trnovo so istega dne pobrali 7 deklet v starosti od 14 do 18 let. Prigovarjali so jim, da se lahko rešijo, če se jim vdajo. Morale so jim kuhati hrano. Domobranci so pripeljali 3 ujetе vojske, ki so se komaj držali na nogah od pretepanja in mučenja. Postavili so jih k zidu, natakali jim žične zanke okoli vratu in s posebno pripravo vse hkrati potegnili kvi-

polijskega psa, da jih je žive raztrgal na kose. Od omenjenih jetnikov "Hrvatski list "Zena u borbi" nic pa je ena naslednji dan pogrebila, ostale pa so odpeljali. Ko so odhajali proti Vitovljam, so poslali enega izmed domobrancev nazaj v Ozeljan, kjer je prošil s partizansko čepico na glavi, naj ga skrijejo pred Nemci. Ko so ostali dospeli za njim, je povedal, da so skrili partizana, zato so hišo zažgali, gospodarja in hčer pa odpeljali.

21. VI. so Nemci na 4 kamionih pridrli v vas Potoče in pobrali moške, ki so se prav odpravili na delo. Ti so bili: 39 letni Vinko Šavli, 46 letni Andrej Podgornik, 34 letni Rudolf Batageli, 48 letni Alojz Bizjak in 14 letni Lojzek Bizjak, vsi kmečki prebivalci iz Potoč. Veleli so jim, da morajo nesti zaboj municije do bližnje vasi. Tam so morali popraviti porušeni most. Ko so delo dovršili, so jih poslali na grič ob mostu, za njimi pa so hiterjevi začeli streljati z brzostrelkami in vse pobili. Mali Lojzek je še zaklical: "O, mama moja!" in se mrtve zgrudil. To zverstvo so storili vsi jake doma iz Bačke, Sedmograške in Ogrske na poti iz Gořice v Ajdovščino.

21. VI. so Nemci v vasi Brezovo brdo ustrelili 47 letnega kmeta Ivana Gustinčiča, očeta 7 otrok, v vasi Ostrovec pa 37 letnega Jožefa Rusinoviča in 22 letnega Jožefa Ivančiča. Veleli so jima, da se morata vleči na tla in ju pred očmi sovaščanov postrelili.

Istega dne so hitlerjevci in fašisti, ki so pridrli na 20 kamionih, zažgali vas Šetmarje. 4 mlada dekleta, 2 kmetici ter 2 kmeta so odpeljali v Nemčijo. Razen tega so poropali vse, kar jim je prišlo pod roke.

23. VII. 1943., dan po tem, ko je naša vojska uničila domobranske postojanke od Dornberga do rihemberškega gradu, je udrla 11 kamionov Nemcev v vas Steške. Obkolili so Rihemberški spodnji grad in tam napadli skupino kmetov na polju. Zadeli so mirne prebivalce Leopolda Lesjaka, Alojzjo Ličenovo in Franca Valiča. Slednji je na posledičah ran umrl, ostali so bili težko ranjeni.

Konec junija so vdrli Nemci v vas Veniče pri Renčah. Pozvali so prebivalce, naj spravijo svoje stvari iz hiš, ker jih bodo požgali. Nato so zažgali 25 hiš, zmetali v ogenj tudi rešene stvari in mnogo šku. Nato so načuvali velikega

nih tloh.

Toda ne! Taka jasna misel, taka ravna pot v mirno bodočnost je navlnost ljudskih množic, navlnost mladih narodov. Tržaško zavredno ljudstvo in slovenski narod si ne smeta sama krojiti svoje usode, ne smeta uživati sadov svoje prelite krvi, ne smeta izvajati demokratičnih načel v svojem območju. Naša zmagovita in priljubljena armada se poslovi od osem tisoč tovarišev, padlih v zadnjih bojih, in samozavestno odkoraka iz Trsta da prihrani svetu novo prelivanje krvi. Res, zgodilo se je: narod, ki se je prvi priključil zaveznikom, je dobil po štiriletnih nečloveških mukah za svoje zvesto in vdano zavezništvo od prav teh svojih zaveznikov prvi krepok pljusko kakor malo priden paglavce, kiso ga zalotili na tujem vrtu. Ali se zavade vi, ki ste nam to storili, kaj ste dali s pljusko sebi?

Med vsemi strahotami, ko so nas oblegale ta štiri leta, med divjanjem fašistične in nacistične drhali, med vlogo zatohlih ječ, med streljanjem naših najboljših mož, žena, sinov in hčera, med kupi mrlčev po nemških taboriščih nam je sijalo svetlo upanje: z nami stoji vse svobodoljubni svet na vzhodu in zahodu, naši mogočni, odločni, zvesti zavezniki sklepajo čedalje ožji obroč okrog morišča, naše domovine, in kadar se strnejo njihove armade z našimi, nas osvobodite hude more, ki nam ne da sopsi in nam hoče izpiti srčno kri. In zdaj to bridko razočaranje našega opeharjenega ljudstva! Ali si hočete res zapraviti lepo, svetlo ime "osvoboditelji" in ga zabarantati? Ali ne mislite, da je to pomoč tistim, ki so nedolžne ljudi preganjali, vlačili po ječah, jih stradali, mučili, streljali, pobijali z lopatami, jim iztikali oči, živim lomili kosti, izbijali zobe, ki so posiljevali hčere vprico mater in matere vprico hčera? Vse to ni pravljica, vse to smo morali mi gledati in prebiti, vse to nam je padlo na dušo. Zato se po pravici izprašujemo: Kakšno bodočnost o betate nam, pa tudi sebi kakšen naziv s podaljšanjem tega in-

Za Trst

Piše OTON ŽUPANČIČ

Something is rotten in the State of Denmark. — Nekaj je gnilega v državi danski

Kako jasna je misel, kako ravna je pot preprostega naroda. V velikem svetovnem spopadu se je slovensko ljudstvo, po zlomu Jugoslavije raztrgano in potlačeno, neutegoma odločilo za tisto stan, ki so je borila proti nacizmu in fašizmu za svobodo, za samoodlobo narodov, za harmonično sodelovanje vseh zdravih sil v človeštvu; prvi dan po zasedbi Slovenije je zgrabilo za orožje kljub okupatorskemu strahovanju, kljub zapeljavanju in mamljenju domačih izdajalcev, ter si iz improviziranih krdel polagama ustvarilo z ostalimi jugoslovanskimi narodi krasno organizirano udarno vojsko, ki je bila pod vodstvom maršala Tita kos vsem vrstam modernega vojevanja ter v neverjetnih junaških pohodih priborila nazaj jugoslovansko ozemlje in tudi vse kraje, kjer je slovenski rod petindvajset let ječal pod trdim tujim jarmom. Med najimenterjimi pridobitvami je bilo čudovito zavzetje Trsta, katerega svobodoljubno prebivalstvo je samo sodelovalo z jugoslovanskimi četami ter jih z veseljem pozdravilo kot osvobodilno armado.

V Trstu postavi slovensko-italijanska fronta v lepi slogi oblast, ki jo priznajo pripadniki obeh narodnosti tega živo utripajočega mesta ob Jadranu; dogovore se za bratsko sožitje v okviru federativne jugoslovanske države, rešujejo sporazumno prečja vprašanja, skrbje za prehrano, za obnovu gospodarskega življenja, skratka: V najkrajšem času ustvarijo v malem načrt in vzorec za tisto, kar naj bi se ostvarilo v velikem povodu, kjer naj vlada prava demokracija, tista, za katero se je napredni svet leta boril. V radostnem tekmovanju teče delo, jugoslovanske čete vzdržujejo zgleden red, ljudje dajejo duška svojemu znanosti v veličastnih manifestacijah, in človek bi mislil, da je ni zapreje za prost razmah gnetnega in prosvetnega življenja na teh ugod-

prebivalcev odpeljali. Hkrati so ropali v Renčah, vdrli v cerkev, z bajoneti odprli vrata tabernaklja, stresli iz kelihov hostije po tleh, pokradli cerkvene prte in denar ter razbili kelih.

Domobranci, ki so se udeleževali omenjenih zverstev so bili večji del iz Ilirske Bistrice in jim je poveljeval nadporočnik Cvetličič ter narednik Viktor Frfolja iz Vrhnike. Pri teh zverstvih je tudi sodelovala 3. četa domobrancev iz Trsta.

TRST

V začetku aprila so Nemci na Občinah pri Trstu ustrelili 72 talcev, ki so jih pripeljali iz tržaških zaporov.

Ravno najbolj rafiniranih in največjih zverstev je dosegel Trst v slovitom poslopu "Risiera", fušilnici riža med Skednjem in Zavljami.

Dolgo časa stalno dovažajo v ondotne zapore ljudi iz okolice Trsta in Istre, zlasti Žide. Poslopje je stražijo SS-ovci. Ker se nikoli ni opazilo, da bi kakega jetnika izpustili iz tega poslopja, se je raznesel glas, da tam ljudi pobijajo. Poizvedovalcem je uspelo, da so od enega teh stražarjev dobili pojasnilo. Izpovedal je, da niheč, ki prestopi prag te kasarne, ne pride več ven. Posebni ljudje zaslišujejo jetnike. Po zaslišanju dobi žrtev udarec s kladivom po glavi, nato jo vržejo v predal, ki ima dno iz železnih paličic. Ta se pomakne nad posebne peči, ki so napravljene nalašč v ta namen. Iz tega predala vržejo truplo v ogenj in tako vsake pol ure zgori po en človek. Umorjenih je bilo na ta način že okoli štiri tisoč židov in več ujetih partizanov. Dokler žrtve ne pridejo na vrsto v peči, jih drže zaprte v posebnih celicah, kjer mora jetnik ležati ali sedeti, stati ne more, ker je strop prenizek.

Ko je bil Trst bombardiran, so ti SS-ovski stražarji obkolili poslopje kljub temu, da so okoli njih padale bombe, in se niso umaknili s svojih mest, da bi v primeru poskusnega pobeza žrtve postrelili. Svoje krave komedije se domobranci dobro zavedajo. Nekli komandant je pred časom izjavil: "Prokleti Nemci, vse svinjarije moramo delati mi zanje, potem pa, ko se bodo oni umaknili od tu, nas bodo pustili na cedilu in bomo mi vsega krivi!"

Potem so ponovili isto pri drugem jetniku. Ljudje so z grozo v obeh strmelih v nezaljšano zverstvo.

"Ali vidita zdaj Tita?" so se podivjanci rogali žrtvam.

Toda trpljenje žrtve še ni bilo končano. Kar se je pozneje zgodilo, to so nemški sadisti fotografirali. Pred menoj leži 9 fotografij, ki nazorno kažejo, kaj se je zgodilo. Žrtvi so položili na tla z glavo na štor odsekane

Tega poglavja ne bi bil zapisal, ker je preveč podobno izrodkom bolne fantazije, če ne bi imel v rokah tudi zapisnika s pričjo, ki je bila v uničevalnem taborišču v Auschwitzu. Tam je postopek podobno onemu v tržaški Risieri. Tudi tam masovno sežigajo žive ljudi, zlasti Žide. O tem govori tudi knjižica "Obtožujemo". Slična zverstva počenjajo v Mauthausnu. Knjižica o tem pripoveduje podrobno. Tudi v Strnišču pri Ptujju je taborišče, ki ne zaostaja za taborišči v Dachau in Massau. Tudi te vodijo SS-ovci. Zaradi tega ne more biti dvoma o resničnosti strahot v tržaški Resieri.

KRNICE

Vas v gorah Primorja bo ostala v spominu vsem Slovincem. Poznim rodovom bo služila kot strašen primer podivjanega zverstva, ki je izgubilo zadnje sled človečanstva.

5. VI. 1944 ter v sledečih dneh so SS-edince iz Trsta vršila nasilja v Sebrljah, Reki, Jagrčah in Masorih, ki so že opisana. Blizu Masor je vas Krnice. Tam so Nemci ujeti dva partizana in ju prignali v vas. Sklicali so vse vaščane, ki so morali obstopiti prostor, na katerem so nemške zverine začele pripravljati svoje zverstvo. Med Nemci so bili tudi domobranci.

Krvnik je stopil pred žrtvi. Z bodalom je sunil prvo žrtev v levo oko. Krvav curek se je počedil po licu iz očesa, ki je isteklo. Nož se je zavrtel in strgal oko.

"To imaš za — Smrt fašizmu!"

In že je zasedil ostrino v desno oko.

"To imaš za — Svoboda narodu!"

In kjer sta prej zrli v svet dve jasni očesi borca za svobodo, sta zavezali dve krvavi votli duplini.

Potem so ponovili isto pri drugem jetniku. Ljudje so z grozo v obeh strmelih v nezaljšano zverstvo.

"Ali vidita zdaj Tita?" so se podivjanci rogali žrtvam.

Toda trpljenje žrtve še ni bilo končano. Kar se je pozneje zgodilo, to so nemški sadisti fotografirali. Pred menoj leži 9 fotografij, ki nazorno kažejo, kaj se je zgodilo. Žrtvi so položili na tla z glavo na štor odsekane

drveva. Dva vojaka sta nategnila roke in ga držala trdno na štoru. Tretji, podoficer, si je ssekel bluzo in z mesarsko sekuro odsekal glavo. Slike nazorno kažejo najprej, zamah potem kako je sekira padla na tilnik, kako je glava odpadla, dalje kažejo slike dve glavi ležeči v travi, potem obe trupli obglavljeni na tleh, končno pa obe glavi postavljene na mizo, ena ima na glavi titovko in med zobmi cigareto.

Ljudem ledeni kri, ko morejo zreti to strahoto. Zdi se, da jim zastaja tudi utrip srca. Huronsko kričanje zveri spremlja to pošastno strahoto.

Nihče se ne zgane proti temu. Tudi ne "Straža ob Soči", ki sodeluje s temi hitlerjevskimi zvermi. Zakaj tudi to je v sklopu fašistično - domobranskega terorja nad Slovenci v Primorju.

TEROR NA GORENJSKEM TALCI

Po zelo nepopolnih spiskih, sestavljenih po nemških uradnih razglasih, je bilo v Begunjah za usmrtenih določenih in potem večji del v Begunjah pa tudi po drugih krajih ustreljenih od 20. VIII. 1941 do 5. IV. 1944 uradno vsega 965 talcev. Od časa, ki ga tu obravnavamo, torej od septembra 1943 dalje, je bilo vsega skupaj ustreljenih 260 talcev, teh pa mnogo že iz "Ljubljanske pokrajine", predvsem iz Ljubljane, in to na osnovi podatkov, ki so jih dobili Nemci od svojih novih slovenskih hlapcev. Po uradnem razglasu od 8. I. 1944 so bile ustreljene zaradi dejanj "razbojnikov in pripadnikov OF", izvršenih od 31. XII. 1943. dalje, sledeče osebe, ki seveda niso bile v nobeni zvezi s temi, dejanji:

Accerboni Mario, Trst, Bracar Franc, St. Rupert, Beljan Karol, Jesenice, Brizilj Ivan, Zg. Dobrava, Brus Milan, Ivan Florjančič, Suha, Viktor Gionetti, Planina Franc Golob, Praproče, Florjan Janč, Sp. Vesnice, Ivan Jeršin, Gradiše, Stanislav Kobal, Jesenice, Leopold Krašovec, Bušinja vas, Jakob Lovšin, Vinice, Ivan Latcer, Kropa, Anton Medvešek, Jesenice, Franc Mrak, Gabrik, Ivan Nosan, Gorenja vas, Karl Okoren, Litija, Ivan Petrič, Šiška, Josip Požar, Franc Rahoj, G. duni, Anton Rojc, Vrbiča, Julij Apparavelli, Masa, Ladislav Simičič, Sveče, Bojan Šinigoj, Ljubljana, Anton Šiler, Franc Šušter, Kresnice, Karel Cezenj, Guerian Trussini, Trst, Vincenc Uršič, Slovenska vas.

Po razglasu od 15. I. 1944 so bili usmrčeni zaradi "v zadnjih dneh od banditov izvršenih umorov in sabotažnih dejanj":

Ciril Bajt, Loka, Davorin Bratuž, Kranj, Gabrijel Eriah, Bohinj, Viktor Hindl, Vinodol, Marjan Jelenc, Kranj, Franc Kováč, Tirna, Stanislav Kranjc, Retnje, Mirko Lušnik, Brežice, Valentin Potočar, Savica, Andrej Mubi, Menceče, Franc Petek, Kandrše, Jakob Podobnik, Laze, Josip Planinšek, Litija, Ivan Ovca, Golovnice, Franc Stok, Litija, Albin Zajc, Anton Sodja, Bohinj, Albin Sušnik, Jesenice, Franc Tišler Litija, Josip Majcen, Prelog, Ivan Mračk, Kamlje, Stanislav Kocelj, Vodec, Alojz Pečnik, Črni potok, Franc Tekavc, Zagorice, Rajmund Vreček, Kranj, Ivan Kozelj, Gor. Pirnice, Ivan Trkovnik, Rakovnik, Mihael Juhant, Holm, Luka Vizjak, Jesenice, Franc Golob.

Ta razglas se konča z izjavo: "Gorenjci, zahvalite se za to banditom in njihovim pomagačem! Usmrčeni bi danes še živeli, ako se ne bi zgodili ti strahotni napadi in zahrbtna hudodelstva".

Po razglasu od 18. I. 1944 so bili usmrčeni:

Ivan Bazaneze, Višnja gora, Bogomir Ličen, Ljubljana, Franc Bregar, Ljubljana, Anton Brenk, Ljubljana, Ivan Dobrovšek, Ljubljana, Nikolaj Dobrič, Ljubljana, Franc Dolinar, Uršna sela, Alojz Dolinšek, Ljubljana, Vincenc Drapak, Ljubljana, Gabrijel Gomišček, Ljubljana, Jakob Guzelj, Karel Hiti, Kočevje, Alojz Jakše, Ljubljana, Franc Jevce, Ljubljana, Franc Jevce, Ljubljana, Franc Juršec, Ljubljana, Josip Kadunc, Ljubljana, Karel Kalteneger, Ljubljana, Mihael Majhen, Stanislav Klinc, Albin Kobolj, Leopold Kramer, Franc Kramer, Nikolaj Kramer, Josip Krajnc, Ivan Kroupa, Ivan Lauer, Miroslav Lemut, vsi iz Ljubljane.

Po razglasu od 31. I. 1944 so bili usmrčeni:

(Nadalje prihodnjic)

Sans

(Nadalje prihodnjic)

Izjava glavnega tajnika Zveze

Dragi bratje in sestre!

Znano vam je, da se je vršila 1 in 2 septembra konvencija Zveze Kanadskih Slovencev. Na tej konvenciji se je marsikaj spremenilo, kar bi naj po mnenju delegatov in delegatkinj izboljšalo dosedanje delo pri Zvezi. Eden od teh zaključkov je bilo, da se namesti Gl. tajnika za stalno v uradu, kateri bi obenem pomagal uredniku Edinosti. Tako je ta častna, a obenem odgovorna dolžnost po konvenciji odlojena meni.

Kar se tiče mene samega in moje sposobnosti, naj bo tukaj povedano, da bom uporabil vse za dobrobit Zveze, ter slovenskega naroda v splošnem po moji najboljši moči. Ako bi pa moje sposobnosti bile pomanjkljive in nezadostne, naj se članstvo Zveze, kakor tudi drugi Slovenci — zavedajo: 1 — "da sem delavec — rudar, sin kmečkih starišev, brez visokošolske izobrazbe — z ljudsko-šolsko izobrazbo, katero sem pričel v Prečni pri Novem mestu, ter završil v Mirnipecu istotako pri Novem mestu. Da bodo pa bralci še bolj poučeni od kje sem doma, naj povem tudi kraj rojstva. Rojen sem namreč dne 19 aprila 1898 leta v vasi Dolnja Strazha, št. 71, kjer bila opekarna za izdelovanje opeke. Ko je oče prodal opekarno, sem se z starši preselil 1910 leta v vas Golobinje, nekje na kmečko posestvo, kjer sem bil do izbruha prve svetovne vojne. Dne 11 maja 1916 leta, sem bil poklican v armado, kjer sem bil na italijanski fronti do razpada Avstrije. Po razpadu, sem se prostovoljno javil v 2 Slovenski planinski polk v Mariboru, ter se udeleževal bojev za Korosko in Slovensko Prekmurje".

Po smrti mojega očeta, sem prevzel posestvo na Golobinje št. 8, ter se bavil s kmetijstvom do 1928 leta. Tega leta sem sklenil, da se tudi jaz podam v daljini in tuji svet, ne zato, da mi moja rojstna domovina ni bila draga in najbližja pri srcu, ampak zato, ker v naši rojstni domovini sadove zmaga in trdega dela našega naroda, se vzhajali različni tuji monopolisti z domačo reaktorano-kliko vred, katere je delala in je bila vedno pripravljena služiti tujim izkoriščevalcem. Za domače ljudstvo ni bilo ne pravice, ne življenja in tudi ne upanja. V takem položaju se je mnogo Slovencev napotilo v svet iskati srečo, med temi tudi jaz. Toda tudi v novi domovini niso bile same rožice, saj take ne, kakor so nam jih slikali razni agenti, a poleg tega spominjamo se tudi sami velike krize v zgodnjih 30-tih, katere se je vlekla prav do izbruha 2 svetovne vojne.

Ta položaj in težke gospodarske razmere je postavilo vprašanje, da smo se nekateri začeli izpraševati samih sebe, kaj je vendar vzrok temu pojavu in kašna zdravila bi se morala uporabiti, da se odstrani to nezdravo takorekoč rak rano na človeški družbi, katere je posebno zadela in zadene najbolj občutno delovno ljudstvo in pravicam naklonjena inteligenco, male trgovce in obrtnike. To spoznanje je začelo vplivati tudi na nas Slovence, da smo začeli poleg drugih narodov organizirati Jugoslovanske delavske klube iz katerih so se razvile stopnjena organizacija kakršne poznamo danes Zveza Kanadskih Slovencev, ter Zvezi Kanadskih Hrvatov in Srbov.

Član sem pri sledenih organizacijah: Od ustanovitve pri Zvezi Kanadskih Slovencev, Sveta Kanadskih Južnih Slovanov, član rudarske unije UM&SWU (CIO) lokal, 598 v Sudbury in Delavske Progressivne stranke in kanadskega Rdečega križa. Kot član teh organizacij, sem se udeleževal na njihovem polju aktivnosti in vršil tudi razne odborniške dolžnosti.

Da bo pa moje delo na novem položaju katere sem prevzel po zaključku tretje konvencije uspešno ter v splošno zadovoljstvo, se obračam na članstvo in predvsem tajnike odsekov, za sodelovanje in kooperacijo. Konvencija je postavila pred nas dosti dela in le z dobrim sporazumom in kooperacijo nas vseh, bo mogoče ostvariti njene zaključke. Brez dobrega

sporazuma in kooperacije, naše delo ne bo uspešno.

Zavedam se, da tako članstvo kakor tudi odbori odsekov Zveze pričakujejo mnogo od mene. Pričakujejo potrebnih navodil in nasvetov, pričakujejo pomoč. Toda verjamem mi da mi bo mogoče dati potrebna navodila, nasvete in tudi pomoč, ako mi ne bodete vedno pisali o vseh problemih v vaši naselbini, delovanju vašega odseka, njegovi aktivnosti in tudi izrazili svoja mišljenja, kako in na kateri način bomo vse to izboljšali. Taka poročila so enako važna za glavno tajništvo, kakor je važno, da glavno tajništvo da svoje mnenje in nasvete odsekom in njihovim odborom. Tesno sodelovanje in kooperacije je potrebna izmed glavnega in izvršnega odbora ter odsekov in njihovih odborov. Toda tako sodelovanje in kooperacija bo obenem razvijalo našo Zvezo do najvišje stopnje, da bo v resnici zastopala težnje članstva in našega naroda, to je, da bo nas vseh skupaj živa in delavna organizacija.

V tem duhu vam še enkrat zagotavljam, da bom na ta način mogel vršiti to častno, a zelo odgovorno dolžnost, katero mi je poverila tretja konvencija, odnosno članstvo naše dične Zveze Kanadskih Slovencev. Ako bi pa vkljub vsemu temu ne bil zadovoljiv in ne izvrševal svoje dolžnosti, ne čakati ampak takoj namestiti drugega še bolj marljivo in delovnega glavnega tajnika. Vedno moramo imeti pred očmi, da je organizacija prva in šele potem posamezna oseba. Tega se zavedam tudi jaz. Zato vam bom prav hvalen, da se bomo čimbolj strogo ravnali po sklepih tretje konvencije in pravih Zveze in si skušali pomagati drug drugemu z vsemi potrebnimi navodili. Z bratskim pozdravom.

Jože Smrke

Izjava mladinskih delegatov

Kot predstavniki naših mladinskih krožkov v Timminsu in Sudbury, potem ko smo prečitali Proglas Mladine, kateri je predložen in odobren po drugi Konvenciji Saveza Kanadskih Hrvatov in tretji Konvenciji Zveze Kanadskih Slovencev, si štejemo izredno zadovoljstvo, da ste se obe konvencije tako soglasno zavzele pomagati mladini vstanovitvi Mladinske klube in pozneje Mladinsko Federacijo, katere bo vključila vsa slovensko, hrvatsko, srbsko, bolgarsko in macedonsko mladino.

To je naša iskrena želja, da se organizira mladino skupaj v mladinske klube, ker edino na ta način bo zmožna koristiti svojemu kulturnemu napredku in tudi napredku splošnega progressivnega gibanja. Najsvetlejši primer nam v tem oziru nudi, naša junaška mladina nove svobodne demokratične federativne Jugoslavije, katere je skozi strašno in naporno borbo proti fašističnim okupatorjem in domačim izdajalcem, doprinesla ogromno pomoč za narodno osvobodjenje. Kakor mladina v starem kraju tako tudi tukaj na tem kontinentu se zaveda svojih dolžnosti in je pripravna delati za stvarji narodnega napredka, za lepše in srečnejše življenje. Toda mladini je potrebna pomoč in v tem oziru mi se obračamo na vas dragi bratje in sestre, starejši člani in članice treh bratskih Zvez, da nam pomagata.

Naš mladinski "Tito" klub v Timminsu je vstanovljen dne 4 junija 1945 leta z 18 člani. Priredili smo eden piknik ob ustanovitvi tega kluba in smo naredili čistega dobička \$137.00. Na svoji seji smo zaključili, da se da za obtelek novorojenčkom v stari domovini, \$50.00, prebitek v blagajni pa ostane za redne stroške kluba. Naš klub šteje danes 10 deklet in 8 fantov, po večini člani tambarškega zbora pod vodstvom Jožeta Glad, kakor tudi pevskega zbora pod vodstvom Ivana Salmiča.

Približno toliko članov šteje mladinski klub v Sudbury. Tudi oni so poleg tega člani pevskega zbora in se udeležujejo v raznih prireditvah, plesnih zabavah, koncertih itd.

Omeniti moramo, da naša mladinojaškemu zločinu. Njegovo imetje znaša nič manj kot 1,008.000 norveških kron. Po sodiščnem odloku, 10 vojakov bo streljalo na smrt obsojenec Vidkuna Quislinga, katerega ime sramotno slovi kot ime narodnega izdajalca.

NORVEŠKI KVIZLING OBDOJEN NA SMRT

Moj utis in zahvala Sudburčanom

Toronto. — Potek tretje redne Konvencije Zveze Kanadskih Slovencev, ki se je vršila v Sudbury dne 1 in 2 septembra t. l. je bil kakor so ponavadi konvencije vseh vrst kadar se rešujejo vprašanja, prejemajo predlogi in priporočila, delajo načrt za bodoče delo in obenem popravljajo napake in nedostatke. Razlika pri tem je ta, da konvencije podpornih organizacij se bazirajo večinoma na podporah, zavarovalnini članstva, dokler isti plačujejo svojo zavarovalnino po svojem izbranem zavarovanju. Ko po drugi strani delavske ali narodne organizacije nimajo nikake direktne zavarovalnine, za posameznike, obenem pa nudijo življenjsko zavarovalnino vsakemu delavcu brez razlike na starost, spol ali delo, ki ga opravljajo. Tako je imela tudi opravka konvencija Z. K. S. da, je pri tem bil zastopan vsak Slovenec in Slovenka, brez razlike kje se nahaja in kaj dela. Ta konvencija ni imela učenih in pretkanjih talentov, ampak je imela čisto priprosto delavski talent kakoršnega je zmožen le delavec sam. Tukaj se ni govorilo besede, katere bi ne bile razumljive za delegacijo ali gosta, pač pa so bile besede izrečene resno in preudarjeno. Zato imajo take besede veliko več pomena za navadnega delavca, kakor pa tiste, ki so izgovorene od ljudi, ki s svojo pretkanostjo govorijo samo v prid nekaterih posameznikov. In ravno take besede nas navdajajo še do večjega veselja in razpoloženja do našega dela. Pri vsem tem je navaden človek nekako ponosen in se počuti, da ima tudi on sam pravico sebi nalagati in odločati, kajti on sam najbolj ve, kaj je za njega samega najboljše v njegovem življenju.

Da ne omenjam tukaj predloge, diskusije in zaključke kateri so bili sprejeti na konvenciji, kajti isti gotovo bodo objavljeni v zapisniku in našem listu Edinosti. Omenjam pa samo to, da je bila konvencija zastopana z navdušenjem po vseh delegatih, za napredek Zveze in njenega dela. Pri tem je razvidno, da kateri-se je do dobra spoznal z načeli Zveze in njenih smernic, je uverjen da samo s pomočjo Zveze je mogoče da se doseže izobrazba in razumevanje, katerega zahteva današnja doba za vsakega delavca in delavko.

Naloga konvencije je bila da izdela načrte za bodoče delo in da se postavi Zvezo še na trdnjšo podlago, da s tem prepriča še ostale Slovence kateri se še niso seznanili z delom zveze. ter z tem utrdi narodno edinstvo.

Pri tem je konvencija osvobodila tudi načrt za kampanjo 300 novih članov v Zvezo v teku treh mesecev. To je tudi zelo važen načrt ki ga bo treba izvesti. Pri vsem tem pa je upanje, da nebo prevelikih potezok, kajti do danes je Zveza že poznana skoro slehernemu rojaku in rojakinji, v Kanadi kakšno stališče zavzema in pride do spoznanja, da edino le na ta način se lahko nadejamo večjih uspehov.

Naj bo omenjeno še to, da je ta konvencija izpolnila načrt, za napredek organizacije, kakoršnega še do sedaj ni bilo mogoče izvesti. Seveda pri vsem tem je ležeče na gl. vodstvu, kakor tudi pri odsekih Zveze da izpolnjujejo zaključke kateri so bili osvojeni na konvenciji, in le tedaj bo naša kampanja izpolnjena in lahko pa tudi povečana. Radi tega na delo da naredimo naše zaključke stvarne in koristne za našo bodočnost.

Sedaj naj se pa tukaj nekoliko dotaknem mojih utisov iz Sudbury, kateri mi bodo ostali v spominu in jih prinašam tukaj po možnosti kakor sem jih dobil.

Namreč kar se tiče vožnje z vlakom, naj omenim samo to, da je jako teško potovati danes ako človek ni navažen sedeti nesno poleg drugega. Na spanje pa sloh ni misliti ako ga ni nekoliko po kapo. To sem takoj videl, ko so ljudje prihajali v vlak nekoliko okajeni in so po kratkem času takoj zaspali kar sede, začeli smrčati da sem jim bil v resnici nevoščljiv ker sam nikakor nisem mogel zaspati.

Ko sem dospel v Sudbury sem bil takoj sprejet po bratu J. Slovincu in to je bila velika sreča zame, kajti v drugem slučaju mogoče da bi se bil še izgubil v tem slovečem mestu. Ni mi znano za kaj to mesto tako slovi po Kanadi, pač pa je mogoče zato, ker ne raste nobena trava ali drevo. Mogoče pa tudi zato, ker so sami "ta" boljši ljudje tam. Vsekakor kolikor sem jaz dobil utis, ko sem se oziral po osehah posebno moških, kateri so vsi tako močni in veliki, da zame ni prostora tam in se nikakor ne morem primerjati z njimi. Pri vsem tem me je pa navdajalo veselje, kajti počutil sem se čisto varnega med njimi ako ravno sem že večkrat slišal, da so majnerji najbolj korajžni in da se ne dajo tako hitro potolažiti z našo besedo. Pri vsem tem sem bil sprejet jako gostoljubno in prijazno kamor sem prišel, za kar se jim tukaj najlepše zahvalim.

Jako se mi je dopadlo tudi to, ko ne dela nobene razlike narodnost med njimi, kar se lahko reče, da je izobrazba v tem oziru velikega pomena za napredek delavstva. Le žal da danes ni tako povsod, kjer se nahaja več vrst narodnosti in se še vedno ponavlja tista stara navada v mislih, da svojo narodnost poveljujemo, drugo pa zaničujemo in pri tem pozabljamo, da imamo vsi pravico do življenja na tem svetu.

Toraj da se držim pri stvareh katere so naredile name največji utis naj omenim nekoliko o Banketu, katerega je priredil osek Zveze v Sudbury v počast delegatov. Nisem se nadejal da so Sudburčani pripravni za nekaj tako imeničnega in zanimivega dokler nisem imel posla z njimi. Sedaj pa moram reči, da so pravi mojstri pri takem delu, kajti pokazali so se izvrstno pri banketu in koncertu katerega so priredili v nedeljo zvečer. Videlo se je, da je šlo vse kakor je moralo iti. Saj kolikor sem jaz opazil so prišla vsa navodila iz glavnega "urada": J. Slovence, kateri je imel vso komando in je po načrtih izdalj naročila redno in točno svojim dekletam, katere so bila oblačena v belih oblekah z belimi "boneti" na glavi zaznamovane z črkami Z. K. S. kar pomeni: Zveza Kanadskih Slovencev."

Smrt fašizmu — Svoboda narodu. Delegat: Adjelka Leontič

ki so krasila njene vesele in priljubljene obrazke in so delale na človeka tak utis, da še jesti ni mogel vse dobrine ki so jih nosile na mize. Kar se pa tiče kuharic, se njim pa mora dati vse priznanje za njih okusna jedila, katere so pripravile za nas.

Se večji utis je pa napravil nagoste koncert, kateri kolikor je meni znano, je bil pod vodstvom že dobro znanega umetnika in i-kralca na Piano harmoniko K. Fojs-a, ki so ga njegovi učenci izvrstno izvedli v igranju harmonik, Violine in petju. Da ne pozabim tudi deklaracije katere je bila izvrstno izvedena po Miss M. Žagar, in Miss Ruparčič Seveda ne sme se pozabiti tudi pevskega zbora, kateri je zapel nekaj naših priljubljenih pesmi tako, da se je zdelo človeku, da se točasno nahaja v sami Beli Krajini ali pa v sami Ljubljani. Veliko veselja in aplavza je napravila tudi Miss Fojs, katera vodi tujki Miss Fojs, hčerka voditelja svojo Violino z neverjetno lepo melodijo. Poleg tega so nastopile tudi 3 in 6 letne hčerke Mrs and Mr. Ruparčič, ki so tudi pokazale že sedaj v svoji mladosti, da imajo dar petja in korajžjo s katerim bodo lahko še večkrat na željo ljudstva nastopile na odru.

Pri koncu naj se tem potom zahvalim vsem tistim katerim sem delal nadejo za časa mojega obiska v Sudbury in v slučaju ako sem napravil kako napako med tem časom, bomo pa isto popravili prihodnjič ako bom toliko srečen, da še kdaj obiščem mesto Sudbury, med tem časom pa mogoče da zrastejo tudi drevesa in trava.

Pozdrav vsem J. Sherjak Toronto.

Sedaj naj se pa tukaj nekoliko dotaknem mojih utisov iz Sudbury, kateri mi bodo ostali v spominu in jih prinašam tukaj po možnosti kakor sem jih dobil.

Namreč kar se tiče vožnje z vlakom, naj omenim samo to, da je jako teško potovati danes ako človek ni navažen sedeti nesno poleg drugega. Na spanje pa sloh ni misliti ako ga ni nekoliko po kapo. To sem takoj videl, ko so ljudje prihajali v vlak nekoliko okajeni in so po kratkem času takoj zaspali kar sede, začeli smrčati da sem jim bil v resnici nevoščljiv ker sam nikakor nisem mogel zaspati.

Ko sem dospel v Sudbury sem bil takoj sprejet po bratu J. Slovincu in to je bila velika sreča zame, kajti v drugem slučaju mogoče da bi se bil še izgubil v tem slovečem mestu. Ni mi znano za kaj to mesto tako slovi po Kanadi, pač pa je mogoče zato, ker ne raste nobena trava ali drevo. Mogoče pa tudi zato, ker so sami "ta" boljši ljudje tam. Vsekakor kolikor sem jaz dobil utis, ko sem se oziral po osehah posebno moških, kateri so vsi tako močni in veliki, da zame ni prostora tam in se nikakor ne morem primerjati z njimi. Pri vsem tem me je pa navdajalo veselje, kajti počutil sem se čisto varnega med njimi ako ravno sem že večkrat slišal, da so majnerji najbolj korajžni in da se ne dajo tako hitro potolažiti z našo besedo. Pri vsem tem sem bil sprejet jako gostoljubno in prijazno kamor sem prišel, za kar se jim tukaj najlepše zahvalim.

Jako se mi je dopadlo tudi to, ko ne dela nobene razlike narodnost med njimi, kar se lahko reče, da je izobrazba v tem oziru velikega pomena za napredek delavstva. Le žal da danes ni tako povsod, kjer se nahaja več vrst narodnosti in se še vedno ponavlja tista stara navada v mislih, da svojo narodnost poveljujemo, drugo pa zaničujemo in pri tem pozabljamo, da imamo vsi pravico do življenja na tem svetu.

Toraj da se držim pri stvareh katere so naredile name največji utis naj omenim nekoliko o Banketu, katerega je priredil osek Zveze v Sudbury v počast delegatov. Nisem se nadejal da so Sudburčani pripravni za nekaj tako imeničnega in zanimivega dokler nisem imel posla z njimi. Sedaj pa moram reči, da so pravi mojstri pri takem delu, kajti pokazali so se izvrstno pri banketu in koncertu katerega so priredili v nedeljo zvečer. Videlo se je, da je šlo vse kakor je moralo iti. Saj kolikor sem jaz opazil so prišla vsa navodila iz glavnega "urada": J. Slovence, kateri je imel vso komando in je po načrtih izdalj naročila redno in točno svojim dekletam, katere so bila oblačena v belih oblekah z belimi "boneti" na glavi zaznamovane z črkami Z. K. S. kar pomeni: Zveza Kanadskih Slovencev."

Smrt fašizmu — Svoboda narodu. Delegat: Adjelka Leontič

Našim materam, ženam in dekletam

Danes dne 1 septembra se vrši tretja Konvencija Zveze Kanadskih Slovencev, katere smo se udeležili tudi me, kot članice in delegatkinje s trdnim prepričanjem, da ji je namen ne samo pregledati dosedanje delo, ampak mu dati še večjega okrepčila z novimi načrti na podlagi dosedanjih izkušenj. Medtemi zelo važnimi vprašanji, ki se tičejo svobodoljubnega gibanja v splošnem, je postavljeno vprašanje, kako in na kateri način pridobiti čimvečje število novih članic, ter tako pospešiti organizacijski in kulturni napredek.

Po dosedanjih rezultatih je razvidno, da tam, kjer so naše članice delale skupno in organizirano, je bil tudi uspeh večji, dočim tam kjer so naše pridne in marljive rojakinje delale posamezno, je bilo njih delo naporno in z manjšim uspehom. Z redko izjemo vidimo pa, da so se udeleževale po vseh naselbinah v raznih kampanjah in tako doprinašale svoj delež na oltar zmage. One so štrikale jopiče, nogavice, rokavice in tudi šivale za naše hlabre bojevnike na bojnem polju. Zbirale so denarne prispevke, kakor tudi dajale lastno kri v kampanjah Rdečega križa. Toda njihovo delo bi bilo seveda daleč bolj uspešno, ako bi bile res vse Slovenke skupaj in se skupno udeleževale pri raznih delih za tako plemenite in humanitarne svrhe.

Sedaj po skončani vojni nad sovražnikom, je naša neposredna naloga, da gremo na delo za pomoč našim junaškim materam, ženam in dekletam, katere so se skozi štiriletno osvobodilno borbo tako junaško borile proti črnih sil fašizma in domačih izdajalcem. Njim ob tej priliki sporočamo: "Bodite prepričane, da skozi štiriletno trpljenje v delu in bor-

bi, v zimi in dežju, veselju in žarlosti, smo vas spremljali. Veselili smo se z vami vaši zmagi a žalostili, ko je kruti sovražnik vas preganjal iz naše prijazne dežele po potih suženjstva tja v fašistično Italijo in Nemčijo. Grenkoba vašega trpljenja nas je vedno krepkeje združevala in navduševala v boju proti klehiti fašističnih tiranov in njihovih bodoljubnega gibanja v splošnem, je postavljeno vprašanje, kako in na kateri način pridobiti čimvečje število novih članic, ter tako pospešiti organizacijski in kulturni napredek.

In sedaj, ko je naša domovina osvobodjena, ko se podaja iz tega mučeniškega trpljenja strašne borbe, solz in krvi na pot v dobo svobode in pravice vseh zatiranih in izkoriščanih — sedaj, samo še en korak in to čvrsti korak napre v skupnem delu za srečo in blagostanje naroda. Ne bodite usmiljeni za požigalci in morilci, kajti njih strast ni umrla, je še vedno v njihovih dušah in iščejo le priliko, kako bi ponovili svoje nečloveško maščevanje. V tej naporni, a zato nadvse plemeniti borbi, smo tudi me Kanadske Slovenke z vami. Tudi me močemo biti tesno z vami vezane tako v delo kakor tudi moralni podpori. Me se bomo potrudile, da vam vsaj delno olajšamo velik napor pri vaših malih in nedorastlih, da jim preskrbimo potrebne oblačila, plenice, pokrivala in tudi druge potrebščine. Me smo na delu in obenem vabimo vse naše kanadske rojakinje, da se nam v tem plemenitem in nadvse nujnem delu pridružijo!

Pristopite drage sestre, matere žene in dekleta v naše vrste še danes. Ne odlašajte do jutri, ker jutri je lahko usodno za tisoče življenj, katerim je potrebna hitra in nujna pomoč. Pridite na našo sejo, odsekov Zveze Kanadskih Slovencev, pridružite se krožku Jugoslovanskih Demokratičnih žen — pridite k nam in nam pomagajte, da dosežemo skupno in organizirano še večji uspeh.

Delegatkinje tretje Konvencije Zveze Kanadskih Slovencev
Margareta Slak
Anica Starič
Ela Garbas

Edinost vsak rad čita in je tudi njen naročnik

Nanaimo — Cenjeno uredništvo: Kakor vidim mi je potekla naročnina na Edinost, zato prilagam denarno nakaznico \$4.00, \$3.00 za obnovo in en dolar za tiskovni sklad.

Čitam dopise iz raznih krajev Kanade, ali tu iz Nanaimo, B. C., se le redko kedaj kdo oglasi v javnosti. Zdi se mi vzrok temu bi bilo več, eden poglavitnih delo. Delo na katerega je vsak navezan, ko pa pride iz dela domov, le raje čita, kakor se pripravi za pisanje. Seve, ta vzrok ni povsem opravičen, ker če noben ne piše, ni kaj čitati in tudi bi ne bilo novic iz raznih krajev, ki jih tako radi zasledujemo. Zato se mi zdi premalo aktivnosti pri tem delu iz tukajšnje naselbine.

Tu in okoličje je naseljenih precej slovenskih družin. Može se zaposleni po (Coal Mine) premo-gorovih, gozdovih in farmah. Nanaimo moram reči, je jako priljubljen kraj. Leži ob morju, zato je tudi podnebje precej miho. Kar je nas Slovencev nas veseli "trtra", katere se precej dobro uspeva. V sak kateri je živel v Nanaimo začasno in se odselil, se rad vrne, če ne drugače vsaj na obisk in tako oživi stare spomine.

Na list Edinost so tu povečini naročeni vsi Slovenci. Vsak jo rad čita in se zaveda, da piše v luči resnice in pravice. Kakor se vidi in čita v Edinosti, po več krajih Kanade, so Slovani bolj aktivni za pomaganje našim soprobratom in sestram v naši rojstni domovini. Čast vsem!

Vsak posameznik kolikor pomaga, moral bi pomagati z zavestjo da pomaga tistemu, kateri se bori za svobodo obeh. Pomaga vsak po svoji moči in nebi smelo biti očitkov, češ, ti si pomagal manj, kakor jaz — ali pa nisi pomagal nič. Taki očitki so vsaj po mojem mnenju poniževalni za tistega, kateri se tako izrazi.

Moram omeniti, da je tudi meni tako eden podtaknil, ali mi nisem ostal dolžan. Mogoče je, da tak posameznik dela to iz neke zavisti ali osebnosti, kar seveda ni prav. Jaz lahko dokazem vsakemu osebnosti če je treba, da se je moj denar trošil za tiste ideje in principe, za katere so se borili

Širite čitate in postanite naročnikom Edinosti

naši partizani v starem kraju pred desetimi leti. Še pred desetimi leti je moj brat plačeval globo, ker je hotel povedati narodu resnico, kako je izmognavan in kdod mu je največji sovražnik. Plačeval pa je kazen z denarjem katerega sem mu jaz pošiljal obenem za šolanje v višjih šolah. Ni sem mu zato nikoli o porekal, pač pa sem bil ponosen in mu čestital.

Pozdrav čitateljem Edinosti. Franc Kambič

Stavka delavcev v Windsorju in njen pomen

Windsor: — Kot vam je že gotovoto znano da je pri nas v Fordovih tovarnah dne 12 septembra izbruhnila stavka, Ker pa mnogim mogoče ni jasno kakega pomena je ta stavka, ter je, kdo mislijenja, da se ta stavka tiče, samo Fordovih delavcev. To bi bilo napačno mnenje. Da bo nam vsem jasno za kaj se gre naj jaz tukaj malo opišem, kaj delavci mislimo o stavki, Torej:

S prihodom "Tporjevcev" na oblast v Ontario, ter ne z mnogo boljšem izidom v federalnih volitvah, se je kanadska monopolistična reakcija takoj podala na delo, napravila načrte za vničenje delavskih unij, in vsega kar je njim bilo na potu. Izjavile so vse kompanije da nečajo imeti nobenega stika več z unijo, ter da zopet oni postanejo absolutni gospodarji delavcev. Unija je storila vse kar je bilo v njeni moči, da pride do sporazuma, toda zaman. Gospodje so vstrajali pri svojem trdovratno-zagrizenem "No". Tako smo bili prisiljeni da se postavimo v bran, za težko izvojevane delavske pravice.

Kanada je imela zaposlenih v vojni industriji 900.000 delavcev, Z "V.E. Day" se je to število zmanjšalo na 650.000 in z "V. J. Day" je bilo dalje znižano to število, na 450.000, torej ravno za polovico. Od takrat do danes se niso podvzeli nikaki koraki od strani kanadske vlade za izboljšanje tega položaja. Kaj to pomeni? Nič drugega kakor velik trg brezposelnih. S tem očitvidno nameravajo narediti dva koraka v prid monopolistom.

Prvič da razbijejo unije, drugi pa ker bi bilo dosti brezposelnih da zmanjšajo plače. To so njihovi načrti, za večji dobiček, za manjše plače in manjše delavske pravice. Jasno povedano da

bi na ta način prišli nazaj v leta brezposelnosti 1931-1932. i.t.d.

Stavka pri Ford Motor Co. je vsled tega ogromnega pomena za celo Kanado, kajti če se zlomi reakcija v Windsorju bo to pomagalo za celo Kanado ako bi pa zmagala reakcija, to bi bil udarec delavcem po celi Kanadi. Kot zgleđa, bo postal Windsor kanadski Stalingrad. Zapomnite dobro, da naša borba ni samo naša borba, ampak je nas vseh skupaj kot celote.

J. Miketic

KONCERT IN PLES

Windsor: Jugoslovanski mladinski klub prireja v soboto dne 6. okt. ob 8. uri zvečer, v Ukrajinskem Domu 145 Drouillard Rd. koncert in ples.

Ker bo to naša prva prireditev, vabimo vse brate in sestre Srbe, Slovence, in Hrvatce, da nas posejijo v obilnem številu.

Za dobro zabavo vam jamči naša mladinska organizacija. Vsi dobro došli.

Prireditveni odbor J. O. K.

SHOWER PARTY V TORONTU

Krožek Jugoslovanskih Demokratičnih žen, priredi Shower party v soboto dne 29 septembra v dvorani, 386 Ontario. Začetek ob 8 uri zvečer.

Tem potom uljudno vabimo vse Slovence in Slovenke, kakor tudi Hrvatce in Srbe, da se udeležijo. Čisti dobiček je namenjen kakor je že prej poročano, za pomoč vojnim sirotam v starem kraju. Odbor

POROČILO UREDNISTVA EDINOSTI

Dragi bratje in sestre!

Izredno me veseli, da se mi je prožila zopet prilika udeležiti se zbora tretje Konvencije Zveze Kanadskih Slovencev, tembolj tudi zato, ker se vrši v dobi popolne zmage nad oboroženim fašizmom — torej v dobi, ko strašne žrtve vseh svobodoljubnih narodov medtem tudi našega junaškega naroda v stari domovini, postajajo plod svobodnega povojnega sveta. V nadvse zadovoljstvo si štejem to priliko tudi zato, da vas morem v imenu uredništva iskreno pozdraviti ter preko vas vse naše vzorne aktiviste, zastopnike in zastopnice in naročnike Edinosti z narodnim pozdravom:

"SMRT FAŠIZMU IN NJEGOVIH HLAPCEM — SVOBODO NARODU!"

Dragi bratje in sestre!

Poročilo Izvršnega Odbora nam v kratkih dneh izbranih besedah kaže dosedanj razvoj in napredek Zveze Kanadskih Slovencev ter njen delež v vojnem naporu naše nove domovine Kanade, pomoč narodom Sovjetske Unije in naposled narodom Jugoslavije. Vsebuje pa tudi pomanjkljivosti in nedostatke, do katerih je moglo priti bodisi vsled nerazumevanja in nezadostnih izkušenih moči ali pa vsled neaktivnosti v gotovih zadevah in okoliščinah, ki so bile našemu gibanju v splošnem naklanjene. Toda oboje, tako dosedanj uspeh kot nedostaki nam daja podlago za diskusijo in posvetovanje, kako in na kateri način bo mogoče vse to izboljšati in spraviti v pravi tir. Prepričan sem, da bo vsak delegat in delegatnja prispevali svoj delež v diskusiji, kar bo skupno ne le olepšalo to zborovnanje, tembolj okrepcalo voljo članstva in njegovo aktivnost v splošnem tako, da bomo ob prihodnji Konvenciji resnično zapazili plod tretje Konvencije Zveze Kanadskih Slovencev.

NAŠ ZACETEK IN TAKRATNI MEDNARODNI POLOŽAJ

Kaj pogostoma slišimo, da vsak začetek je tako majhen in neznan, če je začetek. Ta napoved, ki je tako pravilna v našem oziru, je obenem tudi resnična. Sami smo v letu 1942 položili smernice in načela Zvezi, kakor tudi našemu listu Edinosti. Ne mislim da je treba na široko razlagati težkoče, ki smo se srečali z njimi, tembolj je treba dotakniti se najvažnejših momentov. Z tem si bomo odpravili enako ta vrednostni spomin kot tudi pregled našega dosedanjega napredka. Danes s ponosom gledamo na to preteklost ne meneč se za one težkoče, da tudi ovire, ki smo jih imeli kljub našim poštenim namenom, ker naše delo je rodilo obilen sad na ponos kanadskih Slovencev in Slovenov.

Mi smo imeli težkoče ne samo v tem, da nam je manjkalo izkušenih moči pri izvajanju organizacijskih nalog, ampak tudi v tem, da takratni mednarodni položaj ni bil z rožami posut, rajši resen, naporen in usoden. Nemški kriminalni fašizem na višku svoje kriminalne pohotnosti, je imel skoro vso Evropo pod svojo kontrolo in je razsajal na najbolj zverški način po okupiranih državah, ter poleg tega planiral za svojo posest plodovito Ukrajino, solnčki Kavkaz, Poljsko, Čehoslovaško in naposled Jugoslavijo — Slovenijo. Sopotniki min-henaške politike so zopet v svoji histerični kampanji agitrali, da je nemška oborožena moč "nepremagljiva" in so kljub temu dolžili celih šest tednov, da se zmagoslavna Rdeča Armada vzdri.

Ta račun kator razvidno se ni obnesel. Nemški fašistični kriminalci so se uračunali v Evropi, a na enak način japonski imperialisti v Aziji, ter vred z njimi vsi kvizlingi in narodni izdajalci. Dokaz za to je več kot očitno, ker združeni narodi, na čelu z veliko pobornico narodnih pravic in politike miru Sovjetsko Unijo z pomočjo Vel. Britanije, Ameriko in vsemi drugimi demokratičnimi narodi, so strli oboroženo moč fašistične trozeve. To je bilo mogoče doseči le z pozitivnim sodelovanjem Sovjetske Unije na strani velikih zaveznikov, katera je obenem največ žrtvovala v prid zmagi Zedinjenih Narodov. To je eno-bilo mogoče doseči z neposredno akcijo narodnega edinstva, odločno vlogo delavskega pokreta, unijskih pokretov ter drugih progresivnih ustanov, ki so se odločno postavile na stran proti min-henaški politiki v borbi za popolno in brezpogojno zmagu nad silami fašističnega osi.

TOČASNI MEDNARODNI POLOŽAJ IN NAŠE NALOGE

Kakor je omenjeno, takratni mednarodni položaj je zahteval pozitivno akcijo vseh svobodoljubnih in demokratičnih sil za zmago nad osi. Toda danes zahteva na isti način maksimum od vsake narodne skupine ne glede na versko, politično ali nacionalno pripadnost, da založi vse moči za ohranitev trajnega miru kakor določa čarter organizacije Mednarodne varnosti in deklaracija velikih treh v Potsdamu. Potrebno je delati na tem, da se dejansko ostvarijo velike napovedi štirih svobod, za katere so se narodi bojevali. Namreč, da vsak narod sam po svoji svobodni volji brez zunanje diktata odloča o obliki svoje vlade in o svoji nadaljni usodi. Narodi v Evropi so se borili v borbi proti fašizmu, obenem tudi proti protiljudskih režimov, kateri so odgovorni poleg narodnega zastavljanja, siromaščin in bede ljudstev v splošnem, za neštete zločine.

Predsednik Truman je v svojem govoru po porazu nemškega fašizma v Evropi dejal: "Lažje je zmagati nad orožjem sovražnika, kakor pa sovražnikovo ideologijo". Ta resničnost se izraža posebno sedaj, ko je treba poravnati napake storjene po prvi svetovni vojni, ko je treba postaviti na državna krmila ljudi, ki so vdani in zvesti narodnim interesom, se pojavljajo preobleteni fašistični elementi in pod pretezo "demokracije" zadržati ali zasačiti državno oblast. Posebno to se izraža pri vprašanju Slovenskega Primorja, Trsta in Istre, kljub temu, da ves svet ve, da je Narodno-osvobodilna armada in predvsem oddelki primorskih brigad, osvobodila to ozemlje, si profašistični elementi skušajo lastiti pravico na isto. Prav to nas sili k spoznanju resnosti dobe, da je treba doseči ne samo oboroženo zmago nad fašizmom, tembolj iztrebiti njegove korenine ne glede v kakem obliki ali pod kakšno parolo se pojavljajo. Fašizem je treba korenito očistiti iz tege sveta in le tako je mogoče doseči trajen in provi-čen mir. Torej narodno edinstvo je v tem oziru prvotni predpogoj, kakor je bilo za zmago.

NAŠE NALOGE NA DOMAČEM FRONTU

Kanadski Slovenci smo doprinašali svoj delež naporu naše nove domovine Kanade. Ta delež smo doprinašali na razne načine, tako denarno, kot fizično, moralno in tudi politično. Zmagu, je treba delati z vso vneto za zmago tudi v miru, to je, da se ne povrnemo v predvojni dobo brezdelja, bede in siromaštva. Ne niso do dobra utihnila topovi na bojnem polju, je že začelo masovno odpuščanje delavcev in delavk iz vojnih tovarn brez nadaljne sigurnosti za njihov obstanek. Za kaj takega niso šli naši vojaki ono stran Oceana, kakor tudi ne pacifiška otočja, da bi dobili za nagrado ob svoji povrnitvi brezdomlje in brezdelje. Oni so odšli v borbo proti fašistični tiraniji za svoboden in demokratičen način življenja večjo socialno pravičnost ter boljše delovne inživljenske razmere v splošnem.

Toda prav tako kanadski narod v splošnem, ni žrtvoval svojega doprinosu v vojni industriji, podjetstvu ter vojnih davkih, da bi po skončani vojni bil izroččen le milosti sebičnih finančnih in industrijskih magnatov. Kanadski narod je prispeval svoj delež za zmago nad fašizmom, istočasno za zmago nad socialno krivičnostjo. To so resne zadeve pred kanadskim narodom tako tudi pred nami, kot njegovim sestavnim delom. Zato se moramo tudi sami ne samo zanimati za naše domače razmere, nego tudi za potom bratskega edinstva braniti delavske in narodne interese. Našo organizacijsko aktivnost moramo tesno vezati z vsemi temi problemi in po svoji najboljši moči sodelovati z vsemi katere se bore za pravičen in narodne interese.

POMAGATI OBNOVO SVOBODNE FEDERATIVNE JUGOSLAVIJE

Jasno je, da ako bodo naše domače razmere bolj povoljne in v resnično v interesih kanadskega naroda, da bo naš prispevek temvečji v prid obnovi nove svobodne federativne Jugoslavije. Kdo drugi pa je bolj obvezen posebstvo z tega stališča, da se obenem javno mnenje o resnici borbe narodov Jugoslavije, ter najni potrebi pomoči za gospodarsko in ekonomsko obnovo, kakor napredne in progresivne ustanove in tudi napredno časopisje.

(Nadaljevanje prihodnjic)

Uspeh banketa in Konvencije

Sudbury. Znano je že da je bila Konvencija Zveze Kanadskih Slovencev v Sudbury.

Delegatje iz raznih naselbin so pričeli prihajati že v petek zjutraj 31. avgusta. Pripomnim naj tudi da je precej deževalo ta dan. Kljub temu se je moralo pričeti z delom, kot naprimer delegati z pregledom svojih priporocil, J. Sherjak pa z pripravljenjem dvorane, prinesel je seboj več velikih napisov, Slovensko in Jugoslovansko zastave z petokrato zvezdo.

Vse to je še ta večer skrbno razporejeno in okrasil dvorano. Kar je še drugi dan izpopolnil z slikami terorja v času osvobodilne vojne, časopisi iz starega kraja ter letaki in brosurami, isto tako iz starega kraja. Vse to je bilo poučno in zanimivo obenem pa tudi brditko ker to je kazalo koliko je moral naš narod pretrpeti od različnih zločincev in izdajalcev predno si je izvojeval svobodo, brez da bi izgubil pogum in vero v zmago nad krivico. Res ima jekleno srce naš narod. Toliko o pripravah v dvorani kjer se je vršila konvencija.

Sedaj pa o pripravah za Banket katerega je priredil Sudburški odsek Zveze v počast gostom delegatom in konvenciji Z.K.S.

Kar se tiče banketa je bil v oskrbi J. Slovenca kateri je nabavil vse potrebne stvari to je, jagnjetina, svinško meso, Kranjske klobase, kokiši in druge potrebne stvari. Iz teh stvari so napravile, smelo trdim najboljše kuharice okusna jedila, Mrs. A. Smrke, Mrs. K. Fojs, Mrs. R. Lesar, Mrs. M. Smrke in Mrs. A. Ruparčič, za kar njim tukaj najlepša hvala.

Zahvaliti se moram tudi dekletam katere so tako pridno pomagale z okrašenjem in serviranjem na banketu to so bile: Miss. M. Smrke, Mrs. M. Nagoda, Miss. S. Gorše, Miss. L. Bubala, Miss. Z. Briški in Miss. Tili Lovšin.

V nedeljo opoldan so imeli skupno kosilo delegatje in nekaj gostov. Naj omenim da so bili zbrani gostje prav dobre volje ter so za-

peli nekoliko lepih Slovenskih pesmi. Če tudi so bili iz različnih krajev in naselbin in tudi ni bilo nobene prejšnje vaje, vendar je bilo petje lepo ubrano in krasno do neče. Če se ne motim sta bila M. Otoničar in J. Sherjak ki sta vodila petje. Ako ravno ni bilo na programu, pač pa je bilo izraz do bre volje in zadovoljstva, ter je napravila na navzoče nepozabni utis. Hvala njima in pevcem.

Okrog dveh popoldne so naše vrle ženske začele nositi skupaj potice in druge dobrine, katere so darovale sledeče: Mrs. T. Fingust, Mrs. R. Lesar, Mrs. M. Šilc, Mrs. P. Tanko, Mrs. A. Ruparčič, Mrs. K. Fojs, Mrs. M. Smrke, K. Bubala, Mrs. A. Gorše, Mrs. A. Strbenk, A. Smrke. Prav lepa hvala vsem skupaj za darove. In se obenem priporočam še za v bodoče.

Med tem časom so naše kuharice pripravile vse potrebno za banket, kateri se je imel vršiti ob 7 uri zvečer. Po zaključku konvencije ob 6 uri zvečer, so pričeli prihajati gostje in točno ob 7 uri se je pričel banket in sedaj dragi prijatelj, da si videl kako hitro in spretno se so obrnle kuharice in dekleta, ter redarji Joe Louis in Stanley Smrke ki se jako pazil na goste, da bi kateri slučajno ne bil postrežen. Šlo je vse v najlepšem redu prva, druga, tretja in vse do sedme mize ki so bile zasedene od gostov. Bilo je res vse v najlepšem redu in do sedaj še nisem slišal pritožbo. To je bilo radi kooperacije gostov, za kar njim tukaj najlepša hvala.

Po končanem banketu se je začel koncert za katerega je skrbel dobre poznani Mr. K. Fojs, z godbo in pomagal mu je pevski zbor s petjem od vseh treh bratskih Zvez. Vsem pevcem najlepše priznanje za lepe pesmi in zbrane glasove.

Program koncerta so izvedli sledeči:

Miss. M. Fojs, solo na violino spremljeno s pianom po H. Chate-laine, prvi komad Concerto po

Accaly, drugi komad, Tam na vrtni gredi, in tretji Czardas po Manti. V. Smerke harmoniko solo, Blaze Awey, Marsh, in Valček. Mis. M. Fojs in V. Smrke, duet, 1. Veseli valovi, 2. Ruski cigani, Miss. A. Perkovich Solo na harmoniko, 1. Lepota Rusije, 2. Titovo Koračnico. Miss. M. Fojs in A. Perkovich duet, igrala in pe-le, 1. Pojdi zmeno na morje ves-lat, 2. Ti neznaš šta je ljubav. Kvartet "Harmonike" V. Smrke, F. Lovšin, A. Perkovich, M. Fojs, Under The Double Eagle march in Chiribiribin Valček. Deklamirala je Miss. M. Zagar, Dani se. Potem so zapele 3 in 6 letne se-stre Neli in Sofi Ruparčič. Vsem skupaj najlepše za lepe komade in nastop.

Po koncertu se je vse to za-ključilo z plesom. Ker po tolikim sedenju je bil pravi blagoslov da so razigrali svoje ude z poskočni-mi komadi "polke" ter Valcki v bolj počasnem tempu, kajti kadar igra K. Fojs, pa da ima zraven še "Hepita" z bobnom potem moraš plesati ker ti godba kar sama privzdiguje noge.

Pri koncu naj se omenim da je Miss. M. Fojs z violino zaigrala pri otvoritvi konvencije "O Canada" ki je bila spremljevana z pet-jem delegatov. V ponedeljek pa je bil shod Sveta Južnih Slovanov, na katerem sta poleg drugih go-vornikov nastopilo tudi J. Miketic iz Windsorja in G. Matešič iz To-ronta. Na tem shodu se je daro-valo \$850.00, od prisotnih za o-troško bolnico v starem kraju. Odsek Zvez pa je naredil čajanko za goste, zato je prispeval vs-aki kolikor je hotel, kar se je nabralo tudi \$27.00. Toliko v kratkem o banketu, koncertu, ple-su in shodu.

Kar se pa tiče Konvencije sa-me in njenih zaljučkov naj pa sa-mi poročajo. Od moje strani pa priporočam samo da bi se konven-cni zaključki izpopolnili in posta-li stvarni v najkrajšem času.

Pozdrav vsem J. Slovenec.

Brez velikih socialnih reform ni demokracija Tito

(Iz 1 strani)

ma in postavim takoj vprašanje, ali je mogoča monarhija pod današnjimi okolnostmi, oziroma v novi demokratični federativni Jugoslaviji? (Burni in složni vzkliki: Doli kralj!). Ona ni mogoča iz več razlogov. Prvi in najvažnejši razlog je federacija Jugoslavije. Macedonci, Slovenci, Hrvati, Bosna in Hercegovina, Črna gora in prepričan sem, velika večina v Srbiji ne želi monarhijo (Burno in dolgotrajno ploskanje), ne iz neke šale, ampak zaradi tega, ker je nezdružljiva z tako federacijo kakor je pri nas, ker bi se pod mornarijo, narodnosti, katere so v tej vojni dosegle osvobodjenje in enakopravnost, občutle ponovno okroženje. Drugo, obstojanje narodne oblasti v Jugoslaviji, je nezdružljivo z monarhijo, ker bi narodno množico, katere so s toliko prelite krvi izvojevale sebi to oblast, še počutile ogrožene v mornariji in po pravici, ker bi mornarija prej ali kasneje pokušala sebi vstvariti aparat, kateri bi odgovarjal mornariščinemu sistemu (buren aplavz, složni vzkliki: Tako je!). Tretje, taka demokracija je nezdružljiva z mornarijo, kakor je večerj rekel tovariš Tuna Babič, ker je našim narodom še sveže v spominu ona demokracija, katera je bila pod monarhijo od 1920 do 1941 leta. Poglejte, vse to govori proti mornariji, a za republiko (Burno in dolgotrajno ploskanje). Prav za to narodno osvobodilna fronta Jugoslavije ima pravico, da se bori za republiko (Enodušni složni vzkliki: Tako je!), ima pravico, da vnese v množico to svojo zahtevo kot politično prepričanje katero je zasnovano ne samo na demokraciji, ampak tudi republikanski principih (ploskanje).

Jaz sem večerj tukaj slišal od strani delegatov, zdi se mi iz Kruševca, kako bi se morali vsi člani Narodne Fronte truditi da se likvidirajo razne grupe izvržencev. O tem vprašanju moram spregovoriti nekoliko besed.

Jasno je, da obstajajo razne teroristične grupe po nekaj krajih naše domovine, o čemu nam more pričati rezultat procesa proti nacionalnega komiteta Draže Mihajloviča in kompanije. Točno je ka-

kor se pripoveduje in kakor dokazuje dokumenti pri obtoženju, da so Nemci poslali teroristične grupe v Srbijo z naročenimi nalogami. Ali sedaj ni več Nemcev, kdo torej podpira te bande? Na to ni težko odgovoriti. Te bande preje niso imele samo podporo od Nemcev, nego tudi od strani raznih reakcionarnih elementov, domačih in zunanjih, kateri hočejo na ta način vstvariti negotovost v naši domovini. V Srbiji so te teroristične bande sestavljene od četnikov Draže Mihajloviča in ljotičevcev, v Bosni so te bande sestavljene od četnikov Draže Mihajloviča in od ustašev Paveliča, v Hrvatski so te bande sestavljene od ustašev, v Sloveniji so te bande sestavljene od Rupnikovih domobrancev, a glavni šefi teh bandic so: Pavelič, Rupnik, Nedič, Draža Mihajlovič itd., kateri se nahajajo v inozemstvu in na žalost temu akoravno so to najkrvavejši vojni "Demokracija brez velikih socialnih reform ni demokracija — Ti zločinci, naša vlada še ni uspela pri zaveznikih, da se nam ti zločinci in njim podobni izroče. S temi bandicami v Jugoslaviji bomo obračunali, a da bi to delo bilo čimprej gotovo, da bi te bande bile onemogočene ogrožati naše mirne vasi, da ubijajo vaške odbornike ali navadne kmete na najbolj zverinski način in z tem ustvarjajo negotovost v naši zemlji, dolžnost vseh članov Fronte je, dolžnost vseh članov Fronte, da se ti zločinci polovijo. Dalje, člani Narodne Fronte so dolžni obveščati in pobijati razne fantastične vesti, katere prihajajo iz inozemstva in pitajo nezavedne ljudi, da je vse to izgubljena stvar, da so vse te vesti izmišljotine, da ne verujejo več takim vestim moricev, ki žele na račun delno zavedenih ljudi podaljšati sebi na ta način življenje. Mi smo dali že dve amnestije in to prav široke amnestije, kar je dokaz naše moči, kar je dokaz tudi tega, da nameravamo omogočiti raznim zavedenim ljudem, da se znova vrnejo k narodni skupnosti, ustvarjajočemu delu, za srečo naše domovine. Naj se nihče ne moti, da je to odraz naše slabosti, ker težko si ga njemu,

kdor bo po teh amnestijah znova poslušal sirenske glasove sovražnika naše domovine in šel potom zločina in protinarodne delavnosti.

Kaj pomeni izvesti program Fronta?

Program Fronte pomeni zasedati sto odstotno naša polja v jeseni in v spomladi. Izvesti program fronte pomeni, izgraditi pota in železnice, pomeni izgraditi tovarne in povišati proizvodnjo, pomeni podvzeti skrajne napore za prehrano naših stradalajočih krajev v Bosni, Hercegovini, Dalmaciji, Liki, Gorskem kotarju, Črnigori itd. To je nujna naloga, katera he trpi odlaganja, kar zima je blizu, ker takrat zaradi snežnih zameotov bi bilo onemogočeno. Program Fronte pomeni odločno izjavljati socialnih nalog, da se ublaži beda pri siromašnih slojih naroda in oskrbovanje naših invalidov, kateri so dali svoje zdravje v borbi za današnjo novo demokracijo federativno Jugoslavijo. Program Fronte pomeni, odstranjevati nacionalni šovinizem in širiti ter utrjevati bratstvo in edinstvo naroda. Program Fronte pomeni, odstranjevati brezsrčno špekulacijo katera ustvarja teške razmere življenja siromašnih delov naroda. Program Fronte pomeni, vsposobljati in utrjevati tekovine naše velike borbe kot zenico svojega očesa (Burni aplavz). Končno, program Fronte pomeni, izvršiti delo uničenja ostankov fašizma v naši domovini (Burno odobravanje). To so po mojem mišljenju glavne naloge, katere terjajo maksimalni napor vseh sil, da bi se one izvršile.

Meni ni več potrebno podčrtati ogromni značaj, historijski značaj tega kongresa, ker je o temu bilo govornje že dosti, ampak povzljivam vse, da pojdet med narod in da presadite vse one misli, ki so bile izražene tukaj, v dušo naših narodov, ker to je na ta način garancija, da bomo hitreje vstvarili naš cilj, kateri je pred nami (Burni aplavz).

Naj živi nova demokratična federativna Jugoslavija!

Naj živi Narodna Fronta Jugoslavije!

Iz francoščine prevedla K. N.

Tukaj je pa prav narobe. Tam doli ni bilo nič čudnega, če je po vsej sili hotel, da postanejo te sinje oči za zmerom njegove, če je poslušal kakor mnogi njegovi tovariši, glas svoje razbičane krvi. . . Tukaj, kjer je vse tako mirno, tako lepo in urejeno, otem ni mogoče niti govoriti. . .

Tam v tistem peklju, kjer je z vseh strani nevarnost prežela nanjo, je bila Orana njegova, čisto njegova, edino v njegovem objemu varna pred vsemi nevarnostima. Tukaj je daleč od vojne, daleč od vseh grozot, v varstvu svojih starišev in — zardel je — svojega denarja. Ali bo zdaj še hotela kaj slišati o njem?

To pot je prvič pomislil, kaj je morala ona občutiti tisto edino noč? Zanj je bila tista noč kakor časa opojne pijače pred odhodom na fronto, kakor sladek spomin za brezdušno bodočnost, spomin na prelepo preteklost. Bila je lahko njene nedolžnosti, sramežljivosti in lepote. Kaj je pa mogla tista noč pomeniti njej?

Ali se morda danees s strahom spomnila njegovih strašnih objemov? Ali ni morda kdaj s studom pomislila na njegove vroče poljube?

Ta misel mu je postala neznosna, čeprav je čutil, kako pravično je, da tudi on že vendar pomisli na to.

Oh, bila je tako mila, tako nežna in tiha kakor preplašena ptička. Tedaj si pač ni mislil, da ne more to nedolžno dekletu čutiti ljubezni do nekoga, ki ga pozna komaj nekaj ur. Skušal je v njej zbuditi ljubezne, ki je ni bilo, vneti ogenj, ki ni mogel plamteti. Ali je torej verjetno, da se zdaj še kdaj spomni na moža, ki so ga ji bile razbete tako rekoč vsilile? Razen . . . Razen, če ga. . . tudi ona njega ljubila, tako vroče in strašno, kakor jo je Skoraj si ni drznil misliti na to. Ali je mogoče, da bi ljubil in kakor jo se ljubi on?

"Zakaj toliko premišlujem?" si je prigovarjal. "Zdaj tako ne morem ničesar več popraviti".

Zagledal se je v pokrajino, ki se je tiha in prijetna širila pred njim.

Njegove oči so se odpočivale ob mirnem, z vrgami porasle bregu Loire. Da, vse okrog nje je dihlo mir, lepoto in harmonijo.

Za en sam trenutek je izginilo izpred njegovi oči vse: ljubezne, bodočnost dom. Nehote je gledal v svoji domišljiji samo gole, kadeče se ruševine svoje rojstne vasi. Samo en kratak, strahoten trenutek je trajala ta grozotna vizija, potlej se je pa zgubila v prijetnem zelenju rečnega brega in v toplih barvah prostranega polja.

Potem je poromal njegov pogled proti senčnati stezi, kjer je ondan izginila Orana njegovim očem.

"To je pa res čudno — človek, ki je tako pogosto gledal neustrašeno smrti v obraz, je ves nemiren in v zadregi, če se takole na lepem znajde pred takšnim ljubezenskim problemom, "je pričel modrovati mladi španec sam pri sebi.

Spet se je spomnil starčevega pripovedovanja. Nekaj v njegovih besedah gaje zbudilo, ga je še zdaj mučila: novica o snubitvi Andreja Dumoustierja.

"Moja žena je najbže povprašala po meni na poslanstvu samo zato, da bi vedela, ali ima kod vdova že svobodno izbiro, ali ima pa še zmerom vezane roke. Poroka s takšnim bogatašem pač ni od muh."

Ta domneva se mu je zazdela nenadno popolnoma verjetna. Če bi bila Orana vdova, ji nihče ne bi mogel braniti, poročiti se s tem vražjim Andrejem. Morda nihče ne bi nikoli zvedel, da se je poročila kod vdova in ne kod deklet. . . Ta misel, da bi smela njegova Orana pripadati komu drugemu, čeprav po njegovi smrti, mu je včas postal kar neznosna.

Hkrati se je pa nekako streznil in pričel kot pameten in preudaren človek, ki so ga prekalile že mnoge, še vse večje nevarnosti, mirno in trezno pretehtaviti svoj položaj.

(Nadaljevanje prihodnjic)

Mojim prijateljem v Kanadi

Cleveland — V prvih dneh mojega bivanja med Ameriški Slovenci v Clevelandu, USA, kamor sem preselil po dveh letih čakanja, da sem dobil vse potrebne pravice, se oglašam nazaj mojim prijateljem z par vrsticami.

Kakor smo že večkrat slišali in čitali, ko pravijo "Ameriška Ljubljana", in res se vidi človeku nekaj takega, ko se sprejaha po lepem mestu, kjer se slišijo same slovenske govornice najsiبو starjeko ali otrok, zraven tega slovenske trgovine, gostilne in lepo poslo-pja, medtem z nadpisom: Slovenski Narodni Dom.

Ne morem dosti popisati od lepote tega mesta, ker sem samo še le dva dni tukaj. Ko se bom malo razgledal in privadil mestu, se še kaj oglašim.

Za danes mi je namen samo napisati, oziroma vprašati naše rojake v Kanadi za naslove. Namreč, tukaj so prinesena pisma iz starega kraja svojcem v Ameriki in Kanadi. Za slednje sem se jaz zavzel, da sem vam dragi rojaki v Kanadi na uslugo, da vam pošljem pisma katera vem, da vsaki željno pričakuje.

Tukaj so pisma za sledeče rojake v Kanadi: Alojzija Hrovat piše Ivan Blatnik; Marija Babič, Malartie, piše Ivan Plut; Janez Kebe, Val D'Oor, piše Franc Rovani, Jože

NAZNAILO

Port Arthur. — Odsek Z. K. S. sklicuje sejo dne 30 sept. ob 7 uri zvečer v Hrvaškem narodnem domu na Perli St. Povabljeni ste vsi Slovenci moški in ženske brez izjeme ako ste člani ali pa ne, pridite vsi!

Predsednik, Joe Miklič, Tajnik, T. Cimprič,

Intihar, Timmins, piše Ludvik Intihar in Mateja Stukel, piše Alojz Stukelj. Med temi pismi, sem ravno tako dobil tudi dva pisma od mojega nečaka in drugega od sestre, moje žene. Moja družina je hvala Bogu vsa zdrava in živa na svojem domu, razen brata Pavla, za katerega se ne ve kje je, ker se nahaja kot partizanski vjetnik nekje v Nemčiji.

Toraj rojaki v Kanadi, katerih imena so zgoraj omenjena, se obrnite na spodaj omenjeni naslov, za kar sem na uslugo, da vam odposljam tako težko pričakujoča pisma.

Z pozdravom ostajam Vaš, vam dobro poznani prijatelj v Kanadi. Louis Zevnik 1058 E - 72 St. Cleveland 3, Ohio, USA.

VINSKA TRGATEV V TORONTU

Tukajšnji odsek Zveze Kanadskih Slovencev priredi dne 6 oktobra "Vinsko trgatve" v dvorani, 386 Ontario St. Začetek ob 8 uri zvečer.

Tem potom se ujudno vabi vse Slovence in Slovence iz Toronta in okolice, kakor tudi sobrate Hrvate in Srbe, da se udeležijo. Kot navodno ob vinski trgatvi, bo na programu večja zanimivost, posebno za tiste, kateri se bodo podali obirat grozdje. Sodnik je zelo daržljiv in dobrega srca. Saj se boste lahko sami prepričali da je, le pridite obirat v soboto dne 7 oktobra.

Za dobro zabavo, jamči: Odbor